

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA’LIMI VAZIRLIGI
RESPUBLIKA TA’LIM MARKAZI**

**2016-2017-O‘QUV YILIDA UMUMIY O‘RTA TA’LIM
MAKTABLARINING 7,8-SINF O‘QUVCHILARI UCHUN
ONA TILI , RUS TILI, FIZIKA, INFORMATIKA, XORIJIY TIL,
GEOGRAFIYA, DAVLAT VA HUQUQ ASOSLARI, BIOLOGIYA
FANLARIDAN BOSQICHLI IMTIHON MATERIALLARI VA METODIK
TAVSIYALAR TO‘PLAMI**

Toshkent-2017

Imtihon materiallari va tavsiyalar Respublika ta'lim markazi qoshidagi ilmiy-metodik kengashlar tomonidan muhokama qilinib, nashrga tavsiya etilgan.

Maktab metodbirlashmalari imtihon biletlariga 15-20 % hajmda o'zgartirishlar kiritishi mumkin.

ONA TILI

G. Ziyodullayeva –RTM, filologiya fanlari bo‘limi bosh metodisti.

RUS TILI

Z. Atayeva –RTM, xorijiy tillar bo‘limi bosh metodisti .

Yu. Musurmanova –Yangiyer shahar, 5 – maktabning oily toifali o‘qituvchisi.

FIZIKA

Z. Sangirova – RTM, Tabiiy va aniq fanlar bo‘limi bosh metodisti.

U. Alimuhammedova - Toshkent shahar Yunusobod tumani 9-maktabining fizika fani o‘qituvchisi.

INFORMATIKA

B. Boltayev – RTM, ta'lim jarayonini axborotlashtirish bo‘limi bosh metodisti.

XORIJIY TIL

X. Isakdjanova -RTM, xorijiy tillar bo‘limi boshligi.

GEOGRAFIYA

E. Nazaraliyeva - RTM, tabiiy va aniq fanlar bo‘limi geografiya fani bosh metodisti.

V. Fedorko - Toshkent shahar Olmazor tumanidagi 233-maktabining geografiya fani o‘qituvchisi.

DAVLAT VA HUQUQ ASOSLARI

F. Zaripov - RTM, ijtimoiy-iqtisodiy bilim asoslari va ma'rifiy ishlar bo‘limi bosh metodisti.

BIOLOGIYA

I. Saparboyev - RTM ,tabiiy va aniq fanlar bo‘limi bosh metodisti.

Imtihon materiallarini ko‘paytirib tarqatish taqiqlanadi.

So‘zboshi

O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi va Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Davlat test markazining 2010 -yil 8 -iyundagi 23 va 11/QQ –son qarori bilan tasdiqlangan “ 5 –9 -sinf o‘quvchilarining bilimlari sifatini nazorat qilishning reyting tizimi to‘g‘risida”gi Nizomga muvofiq umumiy o‘rta ta’lim muassasalarida o‘quv yili tamom bo‘lganidan so‘ng bosqichli nazoratlar va bitiruvchi sinflarda o‘qish tamom bo‘lganidan so‘ng yakuniy nazorat o‘tkaziladi. Bosqichli nazorat natijalariga ko‘ra o‘quvchining reytingi aniqlanadi va uni navbatdagi sinfga o‘tkazish to‘g‘risida qaror qabul qilinadi.

Bosqichli va yakuniy nazorat materiallari Respublika ta’lim markazi tomonidan tayyorlanadi. Tayyorlangan materiallarga ijodiy yondashgan holda o‘quv fani o‘qituvchilari bosqichli nazorat materiallariga o‘zgartirishlar kiritishi va ularni uslubiy birlashmalar muhokamasidan o‘tkazib, joriy etishlari mumkin.

O‘quvchilarning bilimini baholash ularning o‘quv fani mavzusi bo‘yicha tasavvurga ega bo‘lishi, mavzuning mohiyatini tushunib yetishi va aytib bera olishi, bilimlarini amalda qo‘llashi, mustaqil mushohada yuritishi, ijodiy fikrlashi va xulosa qabul qila olishi, masalalarni yecha olishi va amaliy topshiriqlarni bajara olishi kabi mezonlarga qarab amalga oshiriladi.

Metodik tavsiyada har bir fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda nazoratlarni yozma yoki og‘zaki holda o‘tkazilishini nazarda tutib, imtihon materiallari keltirilgan. Har fan bo‘yicha o‘quvchilarning javoblarini baholash bo‘yicha ball meyorlari berilgan. Ular namunaviy bo‘lib, o‘qituvchi undan ijodiy ravishda foydalanishlari kerak.

Fanlar chuqur o‘rganiladigan maktab(sinf)lar uchun mazkur imtihon materiallariga qo‘shimcha ravishda savollar kiritiladi. Qo‘shimcha savollar fan o‘qituvchisi tomonidan tayyorlanib tegishli uslubiy birlashma tomonidan muhokamadan o‘tkazilib maktab direktori tomonidan tasdiqlanadi.

ONA TILI

7- SINF UCHUN BOSQICHLI IMTIHON BO‘YICHA TAVSIYA

Ona tili ta’limi oldiga ijtimoiy jihatdan mukammal shakllangan, mustaqil fikrlay oladigan, nutq va muloqot madaniyati rivojlangan, savodxon shaxsni kamol toptirish maqsadi qo‘yiladi. Bu bilan o‘quvchilarning til qurilishi bo‘yicha olgan bilimlari, bu bilimlarni amaliyot bilan bog‘lash ko‘nikmasi va nutq hosil qilish malakasini tarkib toptirishga qaratiladi.

Shu maqsadga ko‘ra ona tili ta’limining mazmuni:

-o‘quvchining fikrlash salohiyatini, aqliy rivojlanishini, mantiqiy tafakkurini o‘stirish;

-o‘quvchilarni o‘z-o‘zini, moddiy borliqni tilning ifoda vositalari yordamida anglashga hamda o‘z fikri va his-tuyg‘ularini ona tilining keng imkoniyatlari doirasida bayon eta olishini ta’minlash vazifalarini hal etishga yo‘naltirilgan.

Ona tili ta'limi natijasida o'quvchilar egallagan bilim, ko'nikma va malakalar uch parametrli standart ko'rsatkichlar asosida tekshiriladi va aniqlanadi.

1. O'qish texnikasi.
2. O'zgaralar fikrini va matn mazmunini anglash malakasi.
3. Fikrni yozma shaklda bayon etish malakasi.

Fikrni yozma shaklda bayon etish malakasi (tugal fikr ifodalangan matn) murakkab jarayon bo'lib, ona tili ta'limining maqsadi shu parametrdan mujassamlashadi.

Shu maqsadga ko'ra joriy o'quv yilida 7-sinfda ona tilidan bosqichli imtihon yozma ish, ya'ni diktant shaklida o'tkaziladi. Diktant o'quvchilarning savodxonligini tekshirish va oshirish, bilimlarini mustahkamlash maqsadiga xizmat qiladi.

Diktantga quyidagi talablar qo'yiladi:

- yozma nazoratning bu turi o'quv yili davomida o'rganilgan mavzular yuzasidan bilim va malakalarni mustahkamlashga hamda tekshirishga xizmat qilishi;
- diktant uchun o'tilgan mavzularga to'la muvofiq keladigan va olingan bilimlarni sinash imkoniyatini beradigan material tanlanishi;
- tanlangan matn o'quvchiga ma'lum darslikdan olinmay, imkon qadar ijodiy bo'lishi, mustaqil o'qilgan yoki o'quvchiga notanish bo'lgan asarlardan olinib, ta'limiy, tarbiyaviy mohiyatga ega bo'lishi lozim.

Diktant matni ko'p variantli tarzda tayyorlanadi. Tayyorlangan har bir variant alohida konvertga solinadi. Bir o'quvchi konvertlardan bittasini tanlab oladi. Konvertga solingan matn sarlavhasi doskaga yozib qo'yiladi. O'qituvchi tomonidan diktant matni bir marta o'qib eshittiriladi. Matndagi murakkab so'zlar doskaga yozib qo'yiladi. Diktant matni o'qituvchi tomonidan o'qib turib (diktovka usulida) yozdirib boriladi.

O'qituvchi o'quvchilar tomonidan yozilgan diktantlarni yig'ib oladi va tekshiradi.

Diktantni baholashda quyidagicha mezonlarga amal qilinadi:

«5» ball: a) mutlaqo xatosiz yozilgan; b) qo'pol bo'lmagan bitta imlo yoki bitta ishorat xatosi bo'lgan diktantga qo'yiladi.

«4» ball: ikkita imlo va ikkita ishorat xatosi bo'lgan diktantga qo'yiladi. Xatolar nisbati o'zgarishi mumkin, lekin ularning umumiy miqdori to'rttadan, imlo xato esa ikkitadan oshmasligi kerak.

«3» ball: to'rtta imlo hamda to'rtta ishorat xatosi bo'lgan diktantga qo'yiladi. Xatolar nisbati 3 imlo, 5 ishorat xato va boshqa ko'rinishlarda ham bo'lishi mumkin. Ammo imlo xato miqdori 4 tadan oshmasligi shart.

«2» ball: yettigacha imlo va 7 ta ishorat xatosi bo'lgan diktantga qo'yiladi.

Xatolar miqdori 10 tadan ortsa, «1» ball qo'yiladi.

Eslatma: 1. Diktantdagi xatolar nisbatan turlicha ko'rinishda bo'lishiga qaramay, baholashda imlo xatolar miqdori asosiy chegara sanaladi.

2. Agar diktantdagi tuzatishlar miqdori beshtadan ortiq bo'lsa, baho bir ballga pasayadi.

3. Agar diktantda uch va undan ortiq tuzatish bo'lsa, «5» ball qo'yilmaydi.

Diktant matni hajmi 120-150 so'zdan iborat bo'lishi lozim.

Diktant yozish uchun 1 astronomik soat (60 daqiqa) beriladi.

DIKTANT MATNLARIDAN NAMUNA

Til odobi

Sendan til odobi qanday bo'ladi, deb so'rasalar, shunday javob ber: yaxshi fikrni ifodalash uchun og'iz ochish lozim, yomon gap uchun og'izni berk tutgin.

Agar sendan qanday holatlarda gapirish ma'qul deb so'rasalar, shunday javob ber: dilda pinhon bo'lgan narsalarni izhor qilish uchun, mazlumlarga yordam qo'lini cho'zish va marhumlarning dodu faryodiga yetish uchun.

Nimalardan tilni tiyish darkor deb so'rasalar shunday degin:

birinchi: yolg'on gapirishdan, zero yolg'onchilik dushmandir;

ikkinchi: va'daga xilof ish qilishdan, chunki bu ikkiyuzlamachilik nishonasidir;

uchinchi: g'iybat va bo'htondan, sababi bu fosiqlar ishidir;

to'rtinchidan: janjaldan, xusumatdan gap tashishdan;

beshinchi: o'zni maqtash va ta'riflashdan tiyilish, chunki bular o'zdan ketish, takabburlikning alomatidir;

oltinchi: xizmatkorlarni la'natlashdan o'zni tiyish, chunki bu zolimlar fe'lidir;

yettinchi: yomon duo va haqoratdan;

sakkizinchi: odamlarning ranjishiga sabab bo'ladigan kulgu va masxaralashdan.

(Husayn Voiz Koshifiy. 126 so'z)

O'zimiz haqimizda nimalarni bilamiz

Odamzod umr bo'yi o'rtacha hisobda qirq tonnaga yaqin ovqat, ya'ni o'rtacha yetmish yillik hayotida o'n bir tonna non, yetmish pud (bir pud 16,3 kiloga teng) tuz va yetti tonna go'sht, tuxum va baliq iste'mol qilarkan. Shuningdek, qirq ikki tonna suyuqlik icharkan. Bunga ona suti-yu, choy, suv va boshqa ichimliklar ham kiradi.

Nafas olgan havosini o'lchaydigan bo'lsak, uch yuz sakson ming kubometrni tashkil etadi. Yuragimiz shunchalar baquvvat ekanki, uning kuchi har yili to'qqiz yuz kilolik yukni o'n to'rt metr balandlikka ko'tarib chiqishga teng ekan.

Miyamiz o'n milliard hujayradan iborat. U sakson olti million axborot va ma'lumotni eslab qolishga qodir. Miyada har daqiqada yuz mingga yaqin kimyoviy reaksiya sodir bo'ladi.

Terimizning har 6,5 kvadrat santimetrda yigirma besh metr asab tolalari, mingdan ortiq asab nuqtalari, olti metr qon tomirlari bor. Hid sezuvchi a'zolarimizning umumiy hajmi 4,8 kvadrat santimetrni tashkil etadi.

(“G'aroyib olam” kitobidan. 137 so'z)

Osoyishta hayot qadri

Erta tongda uyqudan uygʻonasiz. Koʻzingizni ochib, sogʻ-salomat turganingiz uchun ich-ichingizdan shukrona aytasiz. Nonushtaga oʻtirasiz. Nonushtada dasturxoniga yoshi ulugʻ odam qoʻl choʻzib, boshqalarni taklif qiladi.

Tonggi nasibadan soʻng kiyinib, hamma qatori oʻqishga, ishga otlanasiz. Yoʻllarda mashinalar gʻizillab oʻtib turibdi. Qoʻni-qoʻshnilar, tanishlar uchraganda oʻzaro omonlik tilaysiz. Hamma joyda hayot taftini his qilasiz. Quruvchilar yangi inshootni bunyod etish bilan band, sotuvchilar doʻkoni mollarini peshtaxtaga qoʻyib sizga muntazir.

Har kuni shu manzaraga guvoh boʻlamiz. Har qanday gʻayritabiiylikdan xoli, oddiy, kundalik turmushimiz bu. Lekin shunday osoyishta, farogʻatli hayotga qanday erishayotganimiz haqida oʻylab koʻrganimizmi?! Dunyoning hamma joyida ham shunday ahvol hukmronmi? Bir tomoni tabiiy ofat, bir tomoni terrorizm balosidan ini buzilgan qushday bezovta xalqlar koʻz yoshi, tanasidan oqqan qonlari koʻz oʻngimizda koʻrinib turibdi.

Hadisi shariflarda “Nafasing kirganda bir shukr qil, chiqqanda bir shukr qil”, degan hikmat bor. Biz oʻzimizdagi bebaho hayot uchun shukur qilamiz.

(Sh. Jabborov. 141 soʻz)

Orzular oshiyoni

Mustaqillik maydonida yangidan qad rostlagan betakror inshootlardan yana biri, bu ezgulik arkasidir. Arka azaldan “Kirish joyi, tabarruk ostona”, degan maʼnolarni anglatadi. Darhaqiqat, mamlakatimizning bosh maydoni xalqimizning, mamlakatimizning asrlar davomida koʻnglida boʻlgan ulkan orzu-niyatlari ushalganligining ifodasidir.

Oʻzini Oʻzbekiston fuqarosiman, deb hisoblagan har bir inson oʻz hayoti mobaynida, loaqal bir marta ezgulik arkasiga kelishi, shu yerning havosidan toʻyib nafas olishi, shunday baxtga musharraf boʻlganidan koʻnglida gʻurur sezishi kerak. Shunday tuygʻuni his etgan ota-ona bu haqda farzandlariga oʻqitishi lozim.

Bu maskanga qadam qoʻygan har qanday inson qalbida faqat ezgu tuygʻular barg yozadi. Biz yurtimizga tashrif buyurgan mehmonlarga ezgulik arkasini bajonidil koʻrsatishga hamisha tayyormiz.

Ezgulik arkasining muhim jihati shuki, u ham boʻlsa, mazkur maydonning xalqimiz hayotida tutgan maʼnaviy ahamiyatidir. Ayniqsa, yangi oila qurayotgan yoshlar uchun bu maskan hayot yoʻlini boshlab beruvchi yorugʻlik timsoli boʻlib qoladi.

“Ezgulik arkasi” farzandlarimiz uchun chinakam orzular oshiyoni boʻlib qolsin.

(Sh. Jabborov. 142 soʻz)

Adabiy til – madaniy til

Adabiy til paydo boʻlgunga qadar nutq madaniyati borasida amal qilgan talab va tasavvurlar adabiy til paydo boʻlgandan keyingi davr, yaʼni adabiy til bilan bogʻliq boʻlgan nutq madaniyati tasavvurlaridan farqlanadi. Chunki nutq madaniyati chinakam maʼnoda adabiy til va uning meʼyorlari bilan bogʻliqdir.

Adabiy til xalq tili negizida yuzaga keladi. Adabiy tilning paydo boʻlishi va uni yaratishdan maqsad umumxalq ommaviy aloqa vositalarini yaratishdir. Adabiy

tilda rasmiy davlat tili sifatida foydalanish bu tilning ijtimoiy-siyosiy sohalar tili, rasmiy muomala va yozishmalar tili, idoraviy ishlar va hujjatlar tili, diplomatik aloqalar tili, radio va televidenie tili, og‘zaki targ‘ibot va tashviqot tili, ilmiy uslublar tili, badiiy adabiyot va sahna tili, ta‘lim, madaniyat tili kabi ko‘p yo‘nalishlarda rivoj topishi uchun yo‘l ochadi. Bu hol adabiy tilda ko‘p vazifali xususiyatni yuzaga keltiradi. Adabiy tilning ko‘p qirrali va murakkab vazifalari uning usluban tarmoqlanishiga shu til doirasida xilma-xil nutqiy uslublarning yuzaga kelishiga olib keladiki, bu milliy adabiy tillarga xos muhim xususiyatlardan biridir.

(“Nutq madaniyati va uslubiyat asoslari” kitobidan. 150 so‘z)

7 класс РУССКИЙ ЯЗЫК

Переводной экзамен по русскому языку в 7 классе школ с узбекским и другими языками обучения проводится в устной форме.

Билеты для 7 класса состоят из трех заданий. Первое задание проверяет усвоение изученного в течение учебного года грамматического материала. Второе проверяет умение применять полученные знания по грамматике при составлении высказываний по заданным темам и ситуациям. Третье задание выясняет, насколько усвоено содержание изученных в течение учебного года литературных текстов, а также навыки сознательного беглого чтения и пересказа отрывков прозаических произведений и выразительного чтения стихотворений.

Критерии оценки устных ответов учащихся

Выставляется:

«5»— если объём высказывания учащегося соответствует требованиям программы, высказывание полностью соответствует теме (допускается не более 1-2 речевых ошибок).

«4» – если высказывание соответствует теме, при этом допущено более 3-5 речевых ошибок.

«3» – если объём высказывания недостаточно полный, но соответствует теме, допущено не более 6-9 речевых ошибок.

«2» – если объём высказывания неполный, высказывание не соответствует теме, допущено 10 и более речевых ошибок.

«1» – если учащийся не сумел ответить ни на одно задание, не составил ни одной фразы.

Примечание: Под речевой ошибкой, понимается ошибка, общая для устной и письменной речи, которая ясно воспринимается на слух («светлый комната», «пёт воду», «читать книга» и т.д.). В количество подсчитываемых ошибок включаются лексические и грамматические.

Билет № 1

1. Прочитайте, вставляя правильно окончания в выделенных словах.

Всем нравится *тво...* скромность и аккуратность.

Анна – *замечательн...* экономист.

В город *приехал...* новый доктор – Малика Саидовна.

Мо... юность *прошл...* в Коканде.

Удивительн ... аккуратность девочки нравится всем.

2. Какой вид спорта вам нравится? Расскажите о нём.

3. Прочитайте и перескажите биографию А.С.Пушкина.

Билет № 2

1. Как нужно написать эти слова? Через дефис или слитно?

Русско(английский) словарь, древне(русская) живопись, вечно(зелёное) дерево, светло(голубой) шарф, северо(западный) район.

2. Что вы любите делать в свободное время? Расскажите об этом.

3. Прочитайте наизусть стихотворение А.С.Пушкина «Осень».

Билет № 3

1. Прочитайте, вставляя окончания в выделенных словах.

Впереди шла *красив...* девочка. Эта девушка очень *красив....*

Сардор – очень талантливый спортсмен. Этот спортсмен очень *талантлив...*

Ваш брат очень *высок...* человек.

Дом был *слишком высок....*

2. Расскажите о покупках в магазине «Канцтовары». Сколько стоит каждый предмет?

3. Прочитайте наизусть отрывок из поэмы Н.А.Некрасова «Мороз-Красный нос».

Билет № 4

1. Прочитайте предложения, правильно называя числительные.

В году 365 дней. В минуте 60 секунд. В месяце бывает от 31 до 28 дней.

2. Что вы знаете о Ташкенте? Расскажите о нём.

3. Прочитайте наизусть отрывок из поэмы А.С.Пушкина «Руслан и Людмила».

Билет № 5

1. Прочитайте предложения, правильно произнося числительные.

Амир Темур родился 9 апреля 1336 года. Первый полёт в космос совершил Гагарин в 1961 году.

2. Что вы знаете о животных, занесённых в «Красную книгу»? Расскажите о них.

3. Прочитайте и перескажите отрывок из рассказа К.Г.Паустовского «Барсучий нос».

Билет № 6

1. Прочитайте предложения, вставив неопределённые местоимения.

Через ... дней приедет мой тренер.

Брат должен вам ... рассказать.

Школьники увидели... непонятого зверя.

Нам хочется посмотреть ... спектакль.

2. Расскажите о вашей семье. Укажите даты рождения родственников.
3. Прочитайте и перескажите отрывок из рассказа А.П.Чехова «Мальчики».

Билет № 7

1. Назовите даты принятия флага, герба и гимна Республики Узбекистан.
2. Какие книги вы любите читать? Расскажите о своем любимом герое.
3. Прочитайте наизусть стихотворение Ф.И.Тютчева «Весенние воды».

Билет № 8

1. Дополните предложения, правильно вставляя отрицательные местоимения.

***Ты ... и ... не должен бояться. Скучен день до вечера, если делать ...
Родную мать ... не заменишь. ... подарок нам не
нужен.***

2. Расскажите о своём любимом времени года.
3. Прочитайте наизусть стихотворение С.А.Есенина «Колокол дремавший...».

Билет № 9

1. Прочитайте предложения, правильно вставляя окончания.

***Так... дом строили очень долго. Эт... книгу знают все. Так... же книга
была у нашего друга. Мы жили в эт... большом доме недавно.***

2. Расскажите о наших четвероногих друзьях.
3. Прочитайте наизусть отрывок из стихотворения И.С. Никитина «Утро».

Билет № 10

1. Прочитайте, правильно вставляя окончания.

***Любит книг ... , читаю газет..., видит вывеск..., встретишь друг...,
слышит голос..., выучили песн..., знаете правил..., благодарю дедушк....***

2. Расскажите об удивительном случае, который произошёл с вами.
3. Прочитайте и перескажите отрывок из «Повести о настоящем человеке» Б.Н. Полевого (схватке с фашистским асом).

Билет № 11

1. Прочитайте, ставя слова в нужную форму. Если нужно, добавьте предлоги.
***(Я) нездоровится. (Он) не спится. (Она) хочется спать. (Улица) стемнело.
(Июль) рано рассветает.***

2. Какие полезные ископаемые есть в Узбекистане? Расскажите о них.
3. Прочитайте наизусть стихотворение Раима Фархади «Узбекистан».

Билет № 12

1. Прочитайте, правильно вставляя окончания.

***Во дворе гудел работающ... трактор.
Поднимающ...ся солнце осветило землю.
Играющ... дети не заметили наступления темноты.***

2. Расскажите о своём друге, о его характере и увлечениях.
3. Прочитайте наизусть стихотворение А.А. Фета «Я пришёл к тебе с приветом ...».

Билет № 13

1. Из двух предложений составьте одно, заменив во втором предложении глагол деепричастием несовершенного вида.

Дедушка читает книгу. Он сидит на диване.

Мама переходит улицу. Она глядит по сторонам.

Сестра разговаривает с подругой. Она глядит в окно.

Ребята читают стихи. Они стоят у доски.

2. Расскажите об древних городах Узбекистана.
3. Прочитайте наизусть стихотворение С.А.Есенина «Черёмуха».

Билет № 14

1. Дополните словами, отвечающими на вопрос *как?*

Прочитали ... , работаешь ... , рассказывает ... , пишешь ... , бегаешь ... , готовит..., летают ... , шёл

2. Расскажите, сколько и каких продуктов, нужно взять для приготовления плова.
3. Прочитайте и перескажите биографию С.А.Есенина.

Билет № 15

1. Прочитайте, правильно вставляя окончания.

Девочка, читающ... книгу, делала записи в блокноте.

Шофер, управляющ... машиной, не заметил дорожный знак.

Дети, играющ... в футбол, позвали Махмуда.

2. Расскажите о спортивных достижениях ваших друзей.
3. Прочитайте и перескажите отрывок из рассказа А.И.Куприна «Слон».

Билет № 16

1. Какие слова не употребляются во множественном числе?

Чай, кофе, сок, какао, автобус, метро, сахар, морковь, помидор, пальто, персик, стакан, сыр, мясо, творог.

2. Что вы узнали об Олимпийских играх? Расскажите о них.
3. Прочитайте наизусть стихотворение А.Т.Твардовского «Рассказ танкиста».

Билет № 17

1. Дополните предложения страдательными причастиями прошедшего времени.

Мы прочитали книгу. ... книга нам понравилась.

Мальчик выучил стихи. За ... стихи ему поставили пятёрку.

Гуля нарезала хлеб. ... хлеб она положила на тарелку.

Бабушка жарит картошку. ... картошка очень вкусная.

2. Расскажите о Великом шёлковом пути. Что вы знаете о нём?
3. Прочитайте и перескажите биографическую справку о Л.Н. Толстом.

Билет № 18

1. Дополните предложения деепричастиями совершенного вида.

Сабир вошел в дом. ... в дом, он снял шапку.

Азиза прочитала книгу. ... книгу, она поставила её на полку.

Сначала сделай уроки. ... уроки, можно заниматься любимым делом.

2. Расскажите где и как вы будете проводить каникулы.

3. Прочитайте и перескажите отрывок из рассказа К.Г.Паустовского «Кот-ворюга».

Билет № 19

1. Дополните предложения наречиями места.

Я живу в Бухаре. ... очень красиво.

Мне нравится площадь Регистан. ... стоит древний Арк.

Не хочется уходить

На Регистане много людей. ... приходят ученики, туристы и жители города.

2. Расскажите о доме, в котором вы живёте.

3. Прочитайте и перескажите отрывок из книги Марка Твена «Приключения Гекльберри Финна».

Билет № 20

1. Дополните предложения наречиями времени.

Мы жили ... в Джизаке. ... мы живём в Гулистане.

... у нас будут каникулы. ... в Узбекистане мало снега.

Отец Санжара много работает. Домой он приходит

... в горах расцвели маки. Я сделал ... несколько фотографий.

2. Какую технику выпускают в Узбекистане? Расскажите о разных машинах.

3. Прочитайте наизусть стихотворение Ф.И.Тютчева «Весенняя гроза».

Билет №21

1. Дополните предложения наречиями в сравнительной степени.

В Ташкенте много туристов, а в Самарканде ещё

Смотреть футбол по телевизору интересно, а играть в него намного

Мы пришли в школу рано, а учитель ещё

Спортсмен бежал быстро, но соперник двигался

2. Расскажите об известных спортсменах Узбекистана

3. Прочитайте и перескажите отрывок из рассказа Л.Н.Толстого «Акула».

Билет № 22

1. Дополните предложения отрицательными наречиями.

Он ... не бывал в Бухаре.

Мне ... не помогал.

Мне ... сидеть.

Мы ... не пойдём.

Я ещё ... не бывал.

2. Расскажите о своём городе (кишлаке). Какие достопримечательности есть в нём?

3. Прочитайте и перескажите отрывок из «Повести о настоящем человеке» Б.Н.Полевого (часть 1).

Билет № 23

1. Дополните предложения наречиями причины или цели (*зачем?, почему?*).

Мастура сделала это

... мы пропустили свою остановку.

Он поступает так ... всем .

... мы не заметили автобус.

2. Объясните смысл пословицы «В здоровом теле - здоровый дух».

3. Прочитайте наизусть одно из любимых стихотворений.

Билет № 24

1. Какие существительные не имеют пар женского рода?

Юрист, дизайнер, учитель, регулировщик, художник, экономист, режиссёр, артист, врач, эксперт, директор, поэт, бухгалтер, профессор.

2. Расскажите, как в вашем городе (кишлаке) празднуют День Независимости Узбекистана.

3. Прочитайте наизусть отрывок из стихотворения М.Ю.Лермонтова «Бородино».

Билет № 25

1. Найдите и выпишите действительные причастия прошедшего времени.

Придумал, придумавший, придуманный; бегал, бегущий, бегавший, записавший, записанный, запишешь; выполним, выполнившая, выполненный.

2. Расскажите о правилах здорового питания. Полезны ли многие продукты, которые вы любите?

3. Прочитайте и перескажите отрывок из рассказа «Барсучий нос» К.Г.Паустовского.

FIZIKA

7-sinf

Umumiy o'rta ta'lim maktablarida 2016-2017 o'quv yilining 7-sinfini tugatgan o'quvchilarning fizika fanidan egallashi lozim bo'lgan bilim, ko'nikma, va malakalarini aniqlash maqsadida bosqichli nazorat bilet savollari shaklida og'zaki usulda o'tkaziladi.

Tayyorgarlik ko'rish uchun 20 minut vaqt beriladi.

Bosqichli nazorat savollari fizika fanidan 6,7-sinflar bo'yicha optimallashtirilgan DTS va o'quv dasturlari asosida tuzilgan.

Har bir biletida 3 tadan topshiriq berilgan bo'lib, 2 ta nazariy, 1 ta masala yoki laboratoriya ishi beriladi.

Birinchi nazariy savol yordamida 6-sinfda, ikkinchi nazariy savol 7-sinfda olgan bilimlarini, 3-topshiriq orqali esa 6,7-sinflarda egallagan ko'nikma va malakalarini aniqlaydi.

Bosqichli nazorat ishlarini muvaffaqiyatli topshirish uchun o'quvchi 6,7-sinflar bo'yicha fizika fanidan DTS va o'quv dasturida belgilangan bilim, ko'nikma va malakalarni to'liq egallashlari lozim.

O'quvchilar mavzularda berilgan qonunlarning ta'rifi, formulalari, birliklari, ularning amaliyotda qo'llanilishini misollar orqali tushuntirishlari lozim.

Bosqichli nazoratning har bir savoli «5» ballik tizim asosida baholanadi. Ballar umumlashtirilib, o'rtacha ball chiqariladi.

Masalan: $5+4+3=12$. $12:3=4$

O'quvchilar ishlari quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

Nazariy savollarni baholash mezonlari

No	Baholash mezonlari	Ball
1.	O'quvchi hodisa va qonuniyatlarning fizik ma'nosini to'la ochib bersa, ularni hisoblash formulalarini, birliklarini to'g'ri keltirib chiqargan bo'lsa;	5 ball
2.	O'quvchi hodisa va qonuniyatlarning fizik ma'nosini to'la ochib, asosiy tushunchalar va fizik kattaliklarni keltirib chiqarishda ju'ziy xatoliklarga yo'l qo'ysa;	4 ball
3.	O'quvchi hodisa va qonuniyatlarning fizik ma'nosini ochib berib, formulalarni, birliklarini keltirib chiqarishda xatoliklarga yo'l qo'ysa;	3 ball
4.	O'quvchi hodisa va qonuniyatlarning fizik ma'nosini qisman ochib berib, keltirilgan formulalarda, birliklarda xatoliklarga yo'l qo'ysa;	2 ball
5.	O'quvchi hodisa va qonuniyatlarni ochib bera olmasa, ba'zi formulalarni yozib ko'rsata olsa.	1 ball

Masala yechish bo'yicha baholash mezonlari

No	Baholash mezonlari	Ball
1.	O'quvchi hodisa va qonuniyatlarning fizik ma'nosini to'la ochib bersa, asosiy tushunchalar, qonunlarni qo'llab masalani to'g'ri yechsa, masala uchun chizma shart bo'lib, chizmalar to'g'ri chizilgan bo'lsa, fizik kattaliklar va ularning birliklarini to'g'ri keltirib chiqargan bo'lsa;	5 ball
2.	O'quvchi hodisa va qonuniyatlarning fizik ma'nosini to'la ochib bersa, asosiy tushunchalar, qonunlarni qo'llab masalani to'g'ri yechsa, fizik kattaliklarning birliklarini to'g'ri keltirib chiqargan bo'lsa, masala uchun chizma shart bo'lib, chizmani chizishda juz'iy kamchilikka yo'l qo'ysa;	4 ball
3.	O'quvchi hodisa va qonuniyatlarning fizik ma'nosini ochib bersa, asosiy tushunchalar, qonunlarni qo'llab masalani yechishda xatolikka yo'l qo'ysa, masala uchun shart bo'lgan chizma noto'g'ri chizilgan, fizik kattaliklarni belgilashda xatoliklarga yo'l qo'ysa;	3 ball
4.	O'quvchi masalani yechish uchun fizik kattaliklarni, formulani yozgan, masalani yechishga harakat qilgan, lekin fizik kattaliklar	2 ball

	birligi umuman keltirib chiqarilmagan bo'lsa;	
5.	O'quvchi masala shartida berilgan fizik kattaliklarni yozgan, masalani umuman yechmagan bo'lsa.	1 ball

Laboratoriya ishini baholash mezonlari

№	Baholash mezoni	Ball
1.	Tajriba va o'lchash ishlari tegishli ketma-ketlikda xavfsizlik texnikasiga rioya qilib bajarilsa, kerakli jihozlardan mustaqil foydalana olsa, tajriba natijalarining absolut, nisbiy xatoliklarini to'g'ri hisoblay olsa va jadval asosida xulosani to'g'ri chiqargan bo'lsa;	5 ball
2.	Tajriba va o'lchash ishlari tegishli ketma-ketlikda xavfsizlik qoidalariga rioya qilib bajarilsa, kerakli jihozlardan mustaqil foydalana olsa, tajriba natijalarining absolut, nisbiy xatoliklarini to'g'ri hisoblay olsa va jadval asosida xulosani to'g'ri chiqarishda ju'ziy kamchilikka yo'l qo'ygan bo'lsa;	4 ball
3.	Tajriba va o'lchash ishlari tegishli ketma-ketlikda xavfsizlik qoidalariga rioya qilib bajarilsa, kerakli jihozlardan mustaqil foydalana olsa, tajriba natijalarining absolut, nisbiy xatoliklarini hisoblashda va jadval asosida xulosani to'g'ri chiqarishda kamchiliklarga yo'l qo'ygan bo'lsa;	3 ball
4.	Tajriba va o'lchash ishlari tegishli ketma-ketlikda xavfsizlik qoidalariga rioya qilib bajarilmasa, kerakli jihozlardan mustaqil foydalana olmasa, tajriba natijasini olishda xatolikka yo'l qo'ysa va xulosalarni yozishda xatolikka yo'l qo'ygan bo'lsa;	2 ball
5.	Tajriba va o'lchash ishlarida tegishli ketma-ketlikka rioya qilinmasa, tajriba bajarishga harakat qilinsa, lekin natijasi xato bo'lsa.	1 ball

1-BILET

1. Modda tuzilishi haqida Demokrit va vatandoshlarimiz Al-Xorazmiy, Beruniy va Ibn Sino ta'limotlarini tushuntiring.
2. Markazga intilma va qochma kuchlar nima va qanday formulada ifodalanadi? Ulardan turmushda foydalanishga misollar keltiring.
3. 500 m chuqurlikdan 10 kW quvvatli nasos yordamida neft tortib olinyapti Agar ish vaqtining 1 minutida yer sirtiga 96 kg neft olinsa, nasosning FIK (%)ni toping.

2-BILET

1. Qattiq jism, suyuqlik va gazlarning molekular tuzilishini misollar yordamida tushuntiring.

2. Kuch impulsini tajribalar yordamida, jism impulsini misollar orqali tushuntirib, ularni ifodalovchi formulalarni ayting. Impulsning saqlanish qonuni va uning qo'llanilishiga misollar keltiring.
3. Massasi 5 kg bo'lgan yukni tik ko'tarishda 6 m yo'lda 450 J ish bajarilgan. Yuk qanday tezlanish bilan ko'tarilgan?

3-BILET

1. Paskal qonunini ta'riflab bering. Hidravlik press yordamida Paskal qonunining texnikada qo'llanilishini tushuntiring.
2. Skalyar va vektor kattaliklarni ayting va ularning ustida amallarni (qo'shish, ayirish, bo'lish, ko'paytirish) tushuntiring.
3. Ko'ndalang kesimi 1 mm^2 bo'lgan mis simning massasi 17,8 kg, zichligi $8,9 \text{ g/cm}^3$ bo'lsa, uzunligi necha metr bo'ladi?

4-BILET

1. Temperatura nima va uni qanday asbobda o'lchash mumkin? Qanday termometr turlari mavjud?
2. Yerning tortishish kuchi ta'sirida gorizontal otilgan jismlarning harakatini tahlil qiling. Birinchi kosmik tezlik nima va uning son qiymatini ayting.
3. Poyezd yo'lining birinchi yarimini ikkinchi yarimiga qaraganda 2 marta katta tezlik bilan bosib o'tdi. Uning butun yo'l davomidagi o'rtacha tezligi 54 km/soat bo'lsa, yo'lining birinchi yarimidagi tezligi qanday bo'lgan?

5-BILET

1. Arximed qonuni va uning qo'llanilishini tushuntiring. Jismlarning suzish shartlarini aytib bering.
2. Aylanma tekis harakatda tezlik va tezlanishning yo'nalishini tushuntiring. Markazga intilma tezlanish formulasi qanday ifodalanadi?
3. Boshlang'ich tezliksiz tekis tezlanuvchan harakat qilayotgan jism harakatining 1-sekundida 3 m yo'l bossa, u harakatining 2-sekundida necha metr yo'l o'tadi?

6-BILET

1. Issiqlikni hosil qiluvchi manbalarga nimalar kiradi. Jismlarning issiqlikdan kengayishini hayotiy misollar yordamida tushuntiring.
2. Energiyaning aylanishi va saqlanishini misollar yordamida tushuntiring.
3. Vertolyot $0,2 \text{ m/s}^2$ tezlanish bilan vertikal ravishda pastga tusha boshladi. Vertolyot parragi qanotining uzunligi 5 m. Parrak aylanayotganda, qanotning eng chekka nuqtalari $3,14 \cdot 10^3 \text{ m/s}$ tezlikda harakatlanadi. Vertolyotning 40 m pastga tushishi davomida parrak necha marta aylanadi?

7-BILET

1. Yassi ko'zgu nima? Botiq va qavariq ko'zgularda tasvir qanday hosil bo'ladi? Ulardan kundalik turmushda va texnikada foydalanishga misollar ayting.
2. Quvvat va uning birliklari haqida ayting. Quvvat, kuch va tezlik orasidagi munosabatni tushuntiring.
3. Laboratoriya ishi: Dinamometr yordamida kuchlarni o'lchash.

8-BILET

1. Kuch elkasi deb nimaga aytiladi? Kuch momenti qanday formula bilan ifodalanadi? Richagdan turmushda va texnikada qo'llanilishiga misollar keltiring.
2. Tekis o'zgaruvchan harakat, tezlanish va uning birliklari, bosib o'tilgan yo'l grafikda qanday ifodalanadi?
3. Sportchi muzda konkida uchmoqda. Konkining uzunligi 30 sm, eni 5 mm. Sportchining massasi esa 45 kg bo'lsa, konkichining muzga beradigan bosimini (Pa) toping. $g = 10 \text{ m/s}^2$.

9-BILET

1. Linza va uning turlari haqida ma'lumot bering. Linzalardan qayerlarda foydalanishni misollar yordamida tushuntiring.
2. Mexanik va kinetik energiya deb nimaga aytiladi? Kinetik energiyani misollar yordamida tushuntiring.
3. Ko'ndalang kesim yuzi 1 mm^2 va uzunligi 12 m bo'lgan po'lat simga 6 kg massali yuk osilgan. Bunda simda qanday mexanik kuchlanish yuzaga keladi?

10-BILET

1. Oddiy mexanizmlarning (blok, qiya tekislik, vint, pona, chig'iriy) turmushda va texnikada qo'llanilishini misollar yordamida tushuntiring.
2. Sirpanish, dumalanish ishqalanish deb nimaga aytiladi? Ishqalanishning foydali va zararli tomonlarini misollar yordamida tushuntiring va formulasini yozing.
3. Qandaydir sayyora uchun erkin tushish tezlanishi $g = 12 \text{ m/s}^2$, birinchi kosmik tezlik 6 km/s. Sayyoraning R radiusini toping.

11-BILET

1. Jismlarning mexanik harakati. Moddiy nuqta deganda nima tushuniladi? Trayektoriya, yo'l va ko'chishni misollar bilan tushuntiring. Qachon jism ilgarilanma harakatni sodir qiladi?
2. Nyutonning uchinchi qonuni qanday ta'riflanadi va ifodalanadi? Nyutonning uchinchi qonuni aks ta'sir qonuni ekanligini isbotlang.

3. Biror balandlikdan gorizontal 20 m/s boshlang'ich tezlik bilan otilgan jism 8 sekunddan so'ng yerga urildi. Jismning uchish uzoqligini va qanday balandlikdan otilganini aniqlang?

12-BILET

1. Zichlik va uning birliklarini ayting. Qattiq jism va suyuqlik zichligini hisoblash usullarini tushuntiring.
2. Mexanik harakat deb nimaga aytiladi? Siz avtobusda ketmoqdasiz, harakatning nisbiyligi haqida tushunturing. Bu misol orqali sanoq jism va sanoq sistemasini ko'rsating. Fazoning chegarasizligi, uch o'lchamligi, vaqtning uzluksizligi, bir o'lchamligini tushuntiring.
3. Hidravlik mashinaning yuzi 25 sm^2 bo'lgan kichik porshenga 300 N kuch ta'sir qilmoqda. Yuzi 100 sm^2 bo'lgan porshenga qanday kuch ta'sir qilmoqda?

13-BILET

1. Yorug'likning tezligini birinchi bo'lib kim aniqlagan? Yorug'likning qaytishi va sinishini misollar yordamida tushuntiring.
2. Kinematikaning asosiy tushunchalari (moddiy nuqta, trayektoriya, yo'l va ko'chish, ilgarilanma harakat) ni misollar yordamida tushuntiring.
3. Velosipedchi A punktdan 18 km uzoqlashgach, velosipedchikidan 10 marta katta tezlik bilan mototsiklchi yo'lga chiqdi. Agar ular B punktga bir paytda kirib borgan bo'lsalar, punktlar orasidagi masofa qanday?

14-BILET

1. Tovush manbalari va qabul qilgichlarni misollar yordamida tushuntiring. Infratovush va ultratovush haqida ayting.
2. Jismlarning erkin tushishi deb nimaga aytiladi? Erkin tushish tezlanishi son qiymatini ayting. Erkin tushishga oid qanday formulalarni bilasiz?
3. 6 t massali bo'sh yuk avtomobili $0,3 \text{ m/s}^2$ tezlanish bilan harakatlana boshladi. Agar o'sha tortish kuchida u joyidan $0,2 \text{ m/s}^2$ tezlanish bilan qo'zg'alsa, u qanday massali yuk olgan?

15-BILET

1. Yorug'likning to'g'ri chiziq bo'ylab tarqalishini qanday hodisalar isbotlaydi. Soya va yarim soya nima?
2. Jismning inertligi deb nimaga aytiladi? Jismning massasi nima va u qanday belgilanadi. Massani qanday asboblarda o'lchash mumkin?
3. Radiusi 20 sm bo'lgan g'ildirakning o'qi 3 m/s chiziqli tezlik bilan harakatlanadi. G'ildirakning burchak tezligini toping? (1 rad/s)

16-BILET

1. Tovushning tarqalishi nimaga bog'liqligi va turli muhitlarda tarqalishini tushuntiring.
2. Butun olam tortishish qonunini ta'riflab bering. U qanday formulada ifodalanadi. Atrofimizdagi jismlarning bir-birini tortishishini nima sababdan sezmaymiz?
3. Massasi 40 t bo'lgan vagonning tezligi 18 km/soat dan 36 km/soat gacha oshirish uchun qanday ish bajarish kerak?

17-BILET

1. Massa markazi deganda nima tushuniladi? Jismlarning massa markazi qanday aniqlanadi? Turg'un, turg'unmas va farqsiz muvozanat turlarini misollar yordamida tushuntiring.
2. Nyutonning birinchi qonunini tushuntiring. Jismning inersiyasi nima?
3. Dengizda suzib yurgan muzning suv ustidagi qismining hajmi 200 m^3 . Agar suv va muzning zichliklari mos ravishda 1000 kg/m^3 va 900 kg/m^3 bo'lsa, muzning to'la hajmi qanday?

18-BILET

1. Issiqlikni hosil qiluvchi manbalarga nimalar kiradi. Jismlarning issiqlikdan kengayishini hayotiy misollar yordamida tushuntiring.
2. Yuklama va vaznsizlik holatlarini tushuntirib bering va misollar keltiring. Yerda ham vaznsizlikni kuzatish mumkinmi?
3. Motosikl to'g'ri yo'lda 50 km/soat doimiy tezlik bilan harakatlanganda, unga qarama-qarshi yo'nalishda 70 km/soat tezlikda avtomobil kelmoqda. Motosikl harakat tezligining avtomobil tezligiga nisbatan modulini toping.

19-BILET

1. Mexanik bosim deb nimaga aytiladi, u qanday formulada ifodalanadi. Xalqaro birliklar sistemasida birligi nima? Kundalik turmushda bosimga doir qanday tajribalarni kuzatgansiz.
2. Nyutonning ikkinchi qonunini ta'riflab bering. U qanday formulada ifodalanadi.
3. Laboratoriya ishi: Qattiq jismning zichligini aniqlash.

20-BILET

1. Tovushning qaytishi va aks sado haqida tushuntiring. Tovushning qaytishidan turmushda va texnikada foydalanishga misollar keltiring.

2. Harakatni tushuntirishda tekis va to'g'ri chiziqli tekis harakatni taqqoslang. Tezlik deb nimaga aytiladi? U qanday formulada ifodalanadi, xalqaro birliklar sistemasidagi birligi. Notekis harakatda oniy va o'rtacha tezliklarni tushuntiring.
3. Massasi 500 g bo'lgan jism qanday potensial energiyaga ega bo'ladi, agar uni 3 m balandlikka ko'tarsak?

21-BILET

1. Mexanikaning oltin qoidasini ayting va misollar yordamida tushuntiring. Mexanizmlarning foydali ish koeffitsiyenti deb nimaga aytiladi va qanday ifodalanadi?
2. Yerning sun'iy yo'ldoshi deb nimaga aytiladi? Kosmosning zabt etilishi haqida gapirib bering.
3. Ko'l suvida turgan 120 kg massali solning bir uchidan ikkinchi uchiga massasi 60 kg bo'lgan odam harakat qilmoqda. Agar u sol ustida 6 m yurgan bo'lsa, sol qanday masofaga siljiydi? Suvning qarshiligi yo'q.

22-BILET

1. Yorug'likning tabiiy va sun'iy manbalarini ayting va ularga misollar keltiring. Yorug'likni qabul qilgichlar deb nimaga aytiladi?
2. Aylanma tekis harakat deb nimaga aytiladi? Aylanma tekis harakatda chiziqli va burchakli tezlik qanday ifodalanadi va ularning birliklarini ayting.
3. 500 m chuqurlikdan 10 kW quvvatli nasos yordamida neft tortib olinmoqda. Agar ish vaqtining 1 minutida yer sirtiga 96 kg neft olinsa, nasosning FIK (%)ni toping.

23-BILET

1. Qattiq jism, suyuqlik va gazlarning molekular tuzilishini tushuntiring. Ularning xossalariidan turmushda va texnikada foydalanishga misollar keltiring.
2. Og'irlik kuchi va jismning og'irligi deb nimaga aytiladi? Ular qanday formulalarda ifodalanadi?
3. Hidravlik pressning kichik porsheni bir yurishda 20 sm pasayadi. Bunda katta porshen 1 sm ko'tariladi. Agar kichik porshenga 500 N kuch ta'sir qilayotgan bo'lsa, press jismni qanday kuch bilan siqadi?

24-BILET

1. Molekulalarning o'zaro ta'siri va harakatini misollar yordamida tushuntiring. Broun harakati deb nimaga aytiladi?
2. Tekis o'zgaruvchan harakat deb qanday harakatga aytiladi? Uni misollar yordamida tushuntirib bering. Tezlanish deb nimaga aytiladi? Uning formulasi va birligini ayting. Qiya tekislikda harakat qilayotgan aravacha harakatini tahlil qiling.
3. Laboratoriya ishi. "Sirpanish ishqalanish koeffitsiyentini aniqlash".

25-BILET

1. Shisha prizma yordamida yorug'likning tarkibiy qismlarga ajralishida Nyuton tajribasini tushuntiring. Kamalakni qayerlarda kuzatgansiz aytib bering.
2. Potensial energiya deb nimaga aytiladi? Jismning vertikal harakatida qanday holda musbat, qanday holda manfiy ish bajarishini misollar yordamida tushuntiring.
3. Richakka massalari 10 kg va 4 kg li yuklar osilgan. Tayanch nuqtadan massasi kichik yuk orasidagi masofa 50 sm. Agar richag muvozanatda tursa, richag uzunligini toping.

26-BILET

1. Qattiq jism, suyuqlik va gazlarda issiqlik uzatilishi. Issiqlik o'tkazuvchanlik, konveksiya, nurlanishni tushuntiring, turmushda va texnikada foydalanishiga misollar keltiring.
2. Reaktiv harakat deb nimaga aytiladi? Impulsning saqlanish qonuni asosida raketa qanday harakatlanishini tushuntiring va kosmik raketalarning yaratilishiga hissa qo'shgan olimlar haqida ayting.
3. Vertolyot parragi 3 minutda 1800 marta aylanadi. Parrakning aylanish burchak tezligini aniqlang.

27-BILET

1. Tinch holatda gaz va suyuqlikda bosimni tushuntiring va qanday formula bilan ifodalanishini ayting. Tutash idishlar haqida ma'lumot bering. Nima sababdan tutash idishlarga quyilgan turli suyuqliklarning balandligi turlicha bo'ladi?
2. Deformasiya va ularning turlarini ayting. Elastiklik kuchi nima va u qanday vujudga kelishini misollar orqali tushuntiring. Guk qonuni qanday formula bilan ifodalanadi va ta'riflanadi?
3. Yer radiusiga teng balandlikda erkin tushish tezlanishining modulini toping. Yer radiusini taxminan 6400 km deb oling.

28-BILET

1. Yorug'likning to'g'ri chiziq bo'ylab tarqalishi. Quyosh va Oy tutilishini tushuntiring.
2. Mexanik ish deb nimaga aytiladi va u qanday formulada ifodalanadi? Kundalik turmushda mexanik ish bajarilishiga misollar keltiring.
3. Motosikl 15 s davomida 18 km/soat tezlikda, 10 s da esa 28,8 km/soat tezlikda, qolgan 6 s da 72 km/soat tezlik bilan harakatlandi. Uning butun yo'l davomidagi o'rtacha tezligini aniqlang.

29-BILET

1. Atmosfera bosimi deb nimaga aytiladi? Atmosfera bosimining mavjudligini qanday tajribalar isbotlaydi, uni o'lchaydigan asbobni ayting. Torrichelli tajribasini tushuntiring.
2. Ishqalanish kuchi va tinchlikdagi ishqalanish deb nimaga aytiladi? Ularning paydo bo'lish sabablarini misollar yordamida tushuntiring va formulasini yozing.
3. Laboratoriya ishi: "Tekis tezlanuvchan harakatlanayotgan jism tezlanishini aniqlash".

30-BILET

1. Diffuziya deb nimaga aytiladi? Gazlar, suyuqliklar va qattiq jismlarda kuzatiladigan diffuziya hodisasini misollar yordamida tushuntiring.
2. Jismlarning o'zaro ta'siri deganda nimani tushunasiz? Kuch deb nimaga aytiladi va qanday birliklarda hamda asboblarda o'lchanadi.
3. Tinch holatdan boshlab tekis tezlanuvchan harakat qilayotgan moddiy nuqta yo'lining birinchi $\frac{1}{9}$ qismini 1 sekundda bosib o'tdi. U yo'lining qolgan qismini necha sekundda bosib o'tadi?

INFORMATIKA

7-sinf

O'zbekiston Respublikasi umumiy o'rta ta'lim maktablarining 7-sinflarida informatika fanidan o'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlash maqsadida bosqichli nazorat imtihoni yozma shaklda o'tkaziladi. Yozma ishlarni bajarish uchun har bir o'quvchiga bittadan bilet beriladi. Har bir biletga uchta topshiriq keltirilgan.

Nazorat ishlari zamonaviy kompyuter bilan ta'minlanmagan va ta'minlangan maktablar uchun mo'ljallangan.

Topshiriqlar Davlat ta'lim standartlariga hamda 7-sinf informatika fanining o'quv dasturiga mos holda tuzilgan.

O'quvchilar yozma ishni daftarda bajaradilar. Yozma ish topshiriqlarini bajarish uchun 1 astronomik soat (60 minut) vaqt ajratiladi.

Informatika fani chuqurlashtirib o'tiladigan maktab (sinf) ma'muriyati informatika fani o'qituvchilarining metodik birlashmasi qarori bilan 7-sinf o'quv dasturiga mos ravishda har bir biletga bittadan qo'shimcha amaliy topshiriq kiritishi lozim. Shu sababli o'quvchilarga yechimlarni izohlash uchun qo'shimcha ravishda yarim astronomik soat (30 daqiqa) vaqt beriladi.

Yozma ish topshiriqlari o'quvchilarning quyidagi bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlashni ko'zda tutadi.

Nazorat ishidagi yozma ish topshiriqlari quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

Topshiriqni yoritilishiga qo'yiladigan talablar	Ballar
Topshiriq to'liq bajarilgan, ya'ni quyidagi bandlar to'liq bajarilgan bo'lsa: 1) topshiriq bajarilishi to'g'ri mantiqiy ketma-ketlikda bayon etilgan; 2) har bir qadam xato va kamchiliklardan holi; 3) topshiriq asoslab izoh bilan bayon etilgan; 4) topshiriqqa mos ilovalar (rasmlar, jadvallar va hokazo) keltirilgan; 5) xulosa (javob) chiqarilgan.	5
Topshiriq bajarilgan, lekin quyidagi bandlardan bittasida kamchilik bo'lsa: 1) topshiriq bajarilishi to'g'ri mantiqiy ketma-ketlikda bayon etilgan; 2) har bir qadam xato va kamchiliklardan holi; 3) topshiriq asoslab izoh bilan bayon etilgan; 4) topshiriqqa mos ilovalar (rasmlar, jadvallar va hokazo) keltirilgan; 5) xulosa (javob) chiqarilgan.	4
Topshiriq bajarilgan, lekin quyidagi bandlardan uchtasida kamchilik bo'lsa: 1) topshiriq bajarilishi to'g'ri mantiqiy ketma-ketlikda bayon etilgan; 2) har bir qadam xato va kamchiliklardan holi; 3) topshiriq asoslab izoh bilan bayon etilgan; 4) topshiriqqa mos ilovalar (rasmlar, jadvallar va hokazo) keltirilgan; 5) xulosa (javob) chiqarilgan.	3
Topshiriq o'quvchi tomonidan tushunilgan, lekin uni hal etishda kerak bo'ladigan ma'lumotlardan to'g'ri foydalana olmagan. Topshiriqni yechishda kamchiliklar ko'pligidan to'g'ri yechimga erisholmagan, lekin topshiriqni yechishda keltirilgan ayrim to'g'ri mulohazalar yuritgan.	2
Topshiriq o'quvchi tomonidan tushunilgan, bajarishga harakat qilingan, lekin bajarilmagan.	1

1-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $10010_2 + 1 \cdot 2^7 + 1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^0$ b) O'tkazishni bajaring: $BABE_{16} \rightarrow X_2$

2. Internet tarmog'idan web-sahifani yuklang va MS Wordga ko'chiring. Web-sahifa nomi davomiga familiyangiz va shu kun sanasini qo'shib "Mening hujjatlarim" papkasida saqlang.

3. Informatika fani va axborot haqida ma'lumot bering, misollar keltiring.

2-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $1101011_2 - (1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^{-2})$ b) O'tkazishni bajaring: $D0E9A_{16} \rightarrow X_2$

2. www.ziyounet.uz saytidan biror rasmni yuklab D diskda "Internetdan olindi" va familiyangizni nom sifatida yozib JPEG va BMP formatda saqlang.
3. Axborot ko'rishlari va xususiyatlari haqida ma'lumot bering, misollar keltiring.

3-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.
 - a) $10101_2 \cdot (1 \cdot 2^6 + 1 \cdot 2^4 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^0)$
 - b) O'tkazishni bajaring: $BA010_{16} \rightarrow X_2$
2. Internet biror ma'lumot oling. Uni "Hajmga oid" nomi bilan saqlang. Shu ma'lumot hajmini bayt va bitlarda ifodalang.
3. Axborotli jarayonlar va axborot ustida bajariladigan amallar haqida haqida ma'lumot bering, misollar keltiring.

4-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.
 - a) $101010_2 + (1 \cdot 2^6 + 1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^0)$
 - b) O'tkazishni bajaring: $F0DA_{16} \rightarrow X_2$
2. Bir kitobda 200 ta sahifa bo'lib, har bir sahifa 30 ta satrdan va har bir satr 75 ta belgidan iborat bo'lsa, kitobdagi axborot hajmini kilobaytlarda hisoblang.
3. Axborotni qayta ishlash va uzatish haqida ma'lumot bering, misollar keltiring.

5-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.
 - a) $1111011,01_2 - (1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1)$
 - b) O'tkazishni bajaring: $BA6BA_{16} \rightarrow X_2$
2. O'quvchi 3,5 MB axborot o'qidi. Agar kitob hajmi 280 KB bo'lsa, u nechta kitobni to'liq o'qigan?
3. Axborotlarni kodlash va kodlashdan maqsad haqida ma'lumot bering, misollar keltiring.

6-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.
 - a) $11100_2 \cdot (1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^4 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1)$
 - b) O'tkazishni bajaring: $FF02B_{16} \rightarrow X_2$
2. 6,2 MB axborotni KB va baytlarda ifodalang.
3. MS Wordda abzas parametrlari haqida ma'lumot bering, misollar keltiring.

7-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.
 - a) $111111_2 + (1 \cdot 2^8 + 1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^0)$
 - b) O'tkazishni bajaring: $9EE0_{16} \rightarrow X_2$

2. Print Screen klavishi va Paint dasturi yordamida Internet Explorer dasturi interfeysidan uskunalar paneli rasmini “qirqib” oling va “IE uskunalari” nomi bilan saqlang.
3. Sanoq sistemalari tarixi haqida ma’lumot bering, misollar keltiring.

8-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.
a) $1000011,011_2 - (1 \cdot 2^4 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^{-1})$ b) O’tkazishni bajaring: $6CA5D_{16} \rightarrow X_2$
2. Print Screen klavishi va Paint dasturi yordamida Internet Explorer dasturi interfeysidan Fayl yoki Tahrir menyusi rasmini “qirqib” oling va “IE menyulari” nomi bilan saqlang.
3. Sanoq sistemalari turlari haqida ma’lumot bering, misollar keltiring.

9-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.
a) $100001_2 \cdot (1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^{-1} + 1 \cdot 2^{-2})$ b) O’tkazishni bajaring: $10BAD_{16} \rightarrow X_2$
2. 1024 MB axborot 32 sekundda uzatildi. Agar kitobdagi axborot 640 KB bo’lsa, nechta kitob to’liq uzatilgan?
3. Axborot hajmi va o’lchov birliklari haqida ma’lumot bering, misollar keltiring.

10-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.
a) $1011010_2 + (1 \cdot 2^6 + 1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^0)$ b) O’tkazishni bajaring: $930707_{10} \rightarrow X_8$
2. 20 soatda 1 GB axborot uzatildi. Uzatish tezligini KB/soat da aniqlang.
3. MS Paint dasturi uskunalar paneli yordamida rasm chizish imkoniyatlari haqida ma’lumot bering.

11-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.
a) $1110010_2 + (1 \cdot 2^7 + 1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1)$ b) O’tkazishni bajaring: $654044_{10} \rightarrow X_8$
2. arxiv.uz referat saytidan O’zbekiston tarixiga oid referat oling va “Mening hujjatlarim” papkasida saqlang.
3. Axborotni ikkita belgi yordamida kodlash haqida ma’lumot bering.

12-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.
a) $1001010,111_2 - (1 \cdot 2^4 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1)$ b) O’tkazishni bajaring: $827110_{10} \rightarrow X_8$
2. www.uz milliy qidiruv tizimi yordamida tariximizga oid ma’lumotlar oling va “Mening hujjatlarim” papkasida saqlang.
3. MS Paint dasturi menyulari yordamida rasm ustida bajarish mumkin bo’lgan amallar haqida ma’lumot bering.

13-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $101101_2 \cdot (1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^0 + 1 \cdot 2^{-1})$ b) O'tkazishni bajaring: $597200_{10} \rightarrow X_8$

2. 4529520 bayt axborotni KB, MB larda ifodalang.

3. Axborot miqdori va uzatish tezligi haqida ma'lumot bering.

14-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $101,0101_2 + 1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^{-1} + 1 \cdot 2^{-3}$ b) O'tkazishni bajaring: $203891_{10} \rightarrow X_8$

2. Disketa hajmi 1,38 MB bo'lsa, 40 GB ma'lumotni saqlash uchun nechta disketa kerak bo'ladi?

3. Triada va tetrada jadvallari haqida ma'lumot bering, misollar keltiring.

15-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $1000011,01_2 - (1 \cdot 2^4 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^{-2})$ b) O'tkazishni bajaring: $211519_{10} \rightarrow X_8$

2. www.ziyonet.uz saytidan informatikaga oid ma'lumotlar oling va "Mening hujjatlarim" papkasida saqlang.

3. Ikkilik sanoq sistemasidagi sonlarni o'nlik sanoq sistemasida va aksincha tasvirlash haqida ma'lumot bering.

16-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $10011_2 \cdot (1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^0 + 1 \cdot 2^{-1})$ b) O'tkazishni bajaring: $542805_{10} \rightarrow X_8$

2. referatlar.uz saytidan "kompyuter" va "dastur" kalit so'zlari yordamida topilgan sahifalar sonini aniqlang.

3. Kompyuter tarmoqlari haqida ma'lumot bering.

17-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $111000101_2 + (1 \cdot 2^6 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^{-2})$

b) O'tkazishni bajaring: $909018_{10} \rightarrow X_8$

2. 4 GB axborot 64 sekundda uzatilgan bo'lsa, axborot uzatish tezligini aniqlang.

3. Axborot texnologiyalari haqida ma'lumot bering.

18-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $100110011_2 - (1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^{-1})$ b) O'tkazishni bajaring: $600654_{10} \rightarrow X_8$

2. www.uz qidiruv tizimining Bosh sahifasidagi qidiruv satrida "компьютер" va "программа" kalit so'zlarini birgalikda qo'llab topilgan web-sahifalar sonini aniqlang.

3. Windows operatsion sistemasi kalkulyatori haqida ma'lumot bering.

19-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $111001_2 \cdot (1 \cdot 2^4 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^{-1} + 1 \cdot 2^{-2})$ b) O'tkazishni bajaring: 10110110111_2
 $\rightarrow X_{10}$

2. 4 GB axborot 128 KB/minut tezlikda qancha sekundda uzatiladi?

3. MS Word dasturida matnni formatlash haqida ma'lumot bering.

20-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $11110001_2 - (1 \cdot 2^6 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^{-2})$ b) O'tkazishni bajaring:
 $111100011000_2 \rightarrow X_{10}$

2. Magnitli disk sig'imi 360 KB bo'lsa, unga "Oz-oz o'rganib dono bo'lur" iborasini necha marta yozish mumkin (qo'shtirnoqlar hisobga olinmasin)?

3. WWW tarkibi va Internet tarmog'i haqida ma'lumot bering.

21-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $1001,01_2 + (1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^{-2})$ b) O'tkazishni bajaring: $1000100010101_2 \rightarrow X_{10}$

2. Gulnoza daftar sahifasiga har biri 45 ta belgidan iborat bo'lgan 20 ta satr yozdi. Gulnozaning daftari to'lganda undagi axborot 21 KBdan iboratligi ma'lum bo'lsa, daftar necha varaqdan iborat va oxirgi sahifa to'lganmi?

3. Web-brauzerlar haqida ma'lumot bering.

22-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $101010101_2 - (1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^4 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^{-1})$ b) O'tkazishni bajaring: 10001000111_2
 $\rightarrow X_{10}$

2. Bir kitobda 500 ta sahifa bo'lib, har bir sahifa 35 ta satr va har bir satrda 60 tadan belgidan iborat bo'lsa, kitobda necha bayt axborot bor?

3. MS Word dasturida matnni tahrirlash haqida ma'lumot bering.

23-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $110101_2 \cdot (1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^{-1} + 1 \cdot 2^{-2})$ b) O'tkazishni bajaring: 11110000111_2
 $\rightarrow X_{10}$

2. Gorizontaliga 1280 ta nuqtali vertikaliga 1024 ta nuqtali ekrandagi rasmni kodlash uchun necha bit kerak bo'ladi?

3. MS Word dasturida matn yozish qoidalari haqida ma'lumot bering, misollar keltiring.

24-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $10111111_2 + (1 \cdot 2^7 + 1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^{-2})$

b) O'tkazishni bajaring: $10000000101_2 \rightarrow X_{10}$

2. Internetdan 40 sekundda 2 GB axborot olindi. Agar shu tezlikda axborot olinsa, 1 minutda qancha axborot olinadi?

3. Qidiruv tizimlari va ularda ishlash haqida ma'lumot bering, misollar keltiring.

25-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $1100110,1101_2 - (1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^4 + 1 \cdot 2^{-1})$

b) O'tkazishni bajaring: 10000110001_2

$\rightarrow X_{10}$

2. Shoxsanam monitor ekranidagi nuqtalarini kodlashi uchun 18 bit kerak bo'ldi. Agar ekran gorizontaliga 512 nuqtadan iborat bo'lsa vertikaliga nechta nuqta bor?

3. Elektron pochta va uning imkoniyatlari haqida ma'lumot bering.

26-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $101100_2 \cdot (1 \cdot 2^7 + 1 \cdot 2^5 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^{-1})$

b) O'tkazishni bajaring:

$111111111111_2 \rightarrow X_{10}$

2. Maktabda joylashgan kompyuter tarmoq orqali 1 MB axborotni 32 minutda qabul qilib olgan. Ushbu axborotni olish tezligini KB/sekundda aniqlang.

3. Axborotlarni himoyalash haqida ma'lumot bering.

27-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $100011111_2 + (1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^{-2})$

b) O'tkazishni bajaring: $100001100101_2 \rightarrow X_{10}$

2. 10 minut davomida 25 bayt/sekund tezlikda xabar uzatilgan. Agar jo'natilgan axborot alifbosi 16 belgidan tashkil topgan bo'lsa, qanday miqdordagi ma'lumot yuborilgan?

3. Kompyuter viruslari va ulardan himoyalash haqida ma'lumot bering.

28-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $1000011,011_2 - (1 \cdot 2^6 + 1 \cdot 2^3 + 1 \cdot 2^{-2})$

b) O'tkazishni bajaring:

$1101100011000_2 \rightarrow X_8$

2. Kichik bola alifboning 32 ta harfini biladi, u minutiga 30 ta harfdan iborat jumlar tuzib gapiradi. Shu bolaning ma'lumotlar berish tezligini bit/sekundda aniqlang.

3. MS Wordda shrift parametrlari haqida ma'lumot bering, misollar keltiring.

29-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $1001101_2 \cdot (1 \cdot 2^6 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^0 + 1 \cdot 2^{-2})$
 $10001010101_2 \rightarrow X_8$

b) O'tkazishni bajaring:

2. umail.uz sayti yordamida ro'yxatdan o'ting va elektron pochta oching. Pochtangizdan ustozingiz pochtaga "Informatika 2015" hamda familiyangizni qo'shib xabar jo'nating.

3. Axborotlarni kodlash usullari haqida ma'lumot bering.

30-bilet

1. Sanoq sistemalariga oid topshiriqni bajaring.

a) $101101110_2 + (1 \cdot 2^7 + 1 \cdot 2^2 + 1 \cdot 2^1 + 1 \cdot 2^0)$

b) O'tkazishni bajaring: $100010001101_2 \rightarrow X_8$

2. inbox.uz sayti yordamida ro'yxatdan o'ting va elektron pochta oching. Pochtangizdan ustozingiz pochtaga "Informatika 2017" hamda familiyangizni qo'shib xabar jo'nating.

3. MS Wordda sahifa parametrlari haqida ma'lumot bering, misollar keltiring.

CHET (INGLIZ, NEMIS VA FRANSUZ) TILI **8 –SINF**

Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 8-sinf o'quvchilari uchun chet tillardan bosqichli nazorat imtihonlari tinglab tushunish va og'zaki nutq ko'nikmasini aniqlash yuzasidan o'tkaziladi. Bosqichli nazorat imtihonlarini o'tkazishdan maqsad o'quvchilarning chet til ta'limi bo'yicha olgan bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlashdan iborat. Bosqichli nazorat imtihonlarini o'tkazisho'quv dasturlari asosida 2 bosqichda amalga oshirilib, 1-topshiriq tinglab tushunish bo'yicha 5 ta bilet, har bir biletta 1 tadan topshiriq, 2-topshiriq 25 ta bilet dan iborat bo'lib, har bir biletta 1 tadan topshiriq beriladi. Chet tillari chuqurlashtirib o'qitiladigan sinflar va maktablar uchun maktab uslubiy birlashmasi kelishilgan holda qo'shimcha uchinchi topshiriq beriladi.

Birinchi topshiriq – audioresurs bo'yicha tinglab tushunish.

Sinf xonasida har bir partada 1 nafardan o'quvchi joylashtirilib, tanlangan bilettdagi mavzu yuzasidan audiolavha eshittiriladi. O'quvchilarning har biriga varaqlar berilib, audiolavhani tinglagan holda tushirib qoldirilgan so'zlarni to'ldirib yozishlari talab etiladi. Varaqlardagi bo'sh qoldirilgan so'zlar soni 5 tadan iborat bo'ladi. Audiolavha 3 martagacha eshittirilishi mumkin. Ushbu topshiriq 5 ballik tizim asosida to'g'ri yozilgan har bir so'z 1 balldan baholanadi. Audiolavhalar o'quvchilar egallashlari lozim bo'lgan bilim, ko'nikmava malakalardan kelib chiqqan holda darsliklarning audio ilovasidan tanlanadi.

Ikkinchi topshiriq – biletta ko'rsatilgan mavzular yuzasidan suhbat.

Bunda o‘quvchi mavzu yuzasidan o‘z fikrini chet (ingliz, nemis va fransuz) tilida erkin bayon etishi kerak. O‘quvchi tomonidan bildirilgan fikrlar grammatik va fonetik jihatdan to‘g‘ri bayon etilishi, nutqining ravonligi, mavzudan chetlashmaganligi va bildirilgan fikrlarning mantiqan bir-biri bilan bog‘liqligi hisobga olinadi. Fikrlar bayon etilayotganda, so‘z birikmalarining noto‘g‘ri ifodalanishi, grammatik va fonetik qoidalarga rioya qilmaslik hollari birgapning o‘zida ikki va undan ortiq kuzatilsa, o‘sha gap hisobga olinmaydi. O‘quvchi mavzuni yoritib bera olmasa, o‘qituvchi o‘quvchiga mavzu yuzasidan 3 ta savol berishi mumkin. Har bir berilgan savolga javob 5 ballik tizim asosida baholanadi. Masalan: 1-savolga 3 ball, 2-savolga 5 ball, 3-savolga 4 ball qo‘yilsa, baholar umumlashtirilib, o‘rtacha ball chiqariladi. $3+5+4=12:3=4$ ball. O‘quvchilarni baholashda ball ular egallashlari lozim bo‘lgan bilim, ko‘nikmava malakalardan kelib chiqib belgilanadi.

2-topshiriq bo‘yicha baholash mezonlari

Baholashmezonlari	Ball
Berilgan mavzuni to‘liq og‘zaki bayon qila olsa, mavzu yuzasidan fikr bildirsa va uni asoslay olsa, to‘g‘ri talaffuz va intonatsiya bilan gapirsa, berilgan mavzuga doir savollarga to‘liq javob bera olsa.	5
Berilgan mavzuni qiyinchilik bilan og‘zaki bayon qila olsa, fikr tor bildirsa, talaffuz va intonatsiyada ozgina kamchilikka yo‘l qo‘ysa, berilgan mavzuga doir savollarga qiyinchilik bilan javob bera olsa.	4
Berilgan mavzuni qisman og‘zaki bayon qila olsa, fikr bildirsa olmasa, to‘g‘ri talaffuz va intonatsiyaga rioya qilmasa, berilgan mavzuga doir savollarga qisman javob bera olsa.	3
Berilgan mavzuni tushunarsiz tarzda bayon qila olsa, fikr bildirsa olmasa, to‘g‘ri talaffuz va intonatsiyaga rioya qilmasa, berilgan mavzu mazmuniga doir savollarga tushunarsiz tarzda javob bersa.	2
Berilgan mavzuni bir-biri bilan bog‘lanmagan jumlar bilan og‘zaki bayon qila olsa, fikr bildirsa olmasa, to‘g‘ri talaffuz va intonatsiyaga rioya qilmasa, matn mazmuniga doir savollarga javob bera olmasa.	1

1-TOPSHIRIQ

1-BILET

1. “Mening sevimli mashg‘ulotim” mavzusida audiolavha.

2-BILET

1. “San‘at olami” mavzusida audiolavha.

3-BILET

1. “Ommaviy axborot vositalari” mavzusida audiolavha.

4-BILET

1. “Mashhur shaxslar” mavzusida audiolavha.

5-BILET

1. “Bayramlar” mavzusida audiolavha.

2-TOPSHIRIQ

1-BILET

1. “Men o‘qigan asar” mavzusida suhbat.

2-BILET

1. “Kelajakdagi orzuyim” mavzusida suhbat.

3-BILET

1. “Mening o‘tgan kunim” mavzusida suhbat.

4-BILET

1. “Men sevgan taom” mavzusida suhbat.

5-BILET

1. “Mening sevimli ko‘rsatuvim” mavzusida suhbat.

6-BILET

1. “Sayohat taasurotlarim” mavzusida suhbat.

7-BILET

1. “Supermarketda” mavzusida suhbat.

8-BILET

1. “Adabiyot namoyondalari” mavzusida suhbat.

9-BILET

1. “Men tanlagan kasb” mavzusida suhbat.

10-BILET

1. “Mening orzuyim” mavzusida suhbat.

11-BILET

1. “Mashhur haykallar” mavzusida suhbat.

12-BILET

1. “Mening sevimli yozuvchim (shoir, adib)” mavzusida suhbat.

13-BILET

1. “Chet tili xonasida” mavzusida suhbat qilish.

14-BILET

1. “Tili o‘rganilayotgan mamlakat bayramlari” mavzusida suhbat.

15-BILET

1. “O‘zbekiston – mening vatanim” mavzusida suhbat.

16-BILET

1. “Mening sevimli musiqam” mavzusida suhbat.

17-BILET

1. “Mening sevimli mashg‘ulotim” mavzusida suhbat.

18-BILET

1. “Yurtimizning diqqatga sazovor joylari” mavzusida suhbat.

19-BILET

1. “Tabiat va biz” mavzusida suhbat.

20-BILET

1. “Men yoqtirgan film qahramoni” mavzusida suhbat.

21-BILET

1. “Adabiyot namoyondalari” mavzusida suhbat.

22-BILET

1. “Teatrda” mavzusida suhbat.

23-BILET

1. “Oziq-ovqat do‘konida” mavzusida suhbat.

24-BILET

1. “San’at dunyosi” mavzusida suhbat.

25-BILET

1. “Ommaviy axborot vositalari” mavzusida suhbat.

GEOGRAFIYA

8- sinf

Umumiy o‘rta ta‘lim maktablarining 8-sinfni tugatgan o‘quvchilar geografiya fanidan DTS bo‘yicha ma‘lum darajada bilim, ko‘nikma va malakalarga ega bo‘ladilar.

2016-2017 o‘quv yili yakunida o‘quvchilarni sinfdan sinfga ko‘chirish bosqichli imtihon, 8-sinflarda geografiya fanidan bilet savollariga og‘zaki javob berish usulida o‘tkaziladi. O‘quvchi bilet olgandan so‘ng tayyorgarlik ko‘rish uchun 20 daqiqa vaqt beriladi.

Har bir o‘quvchiga bittadan bilet beriladi. Har bir biletida 2 ta nazariy va 1 ta amaliy topshiriq keltirilgan.

Imtihon biletida 2 ta nazariy savol o‘quvchilarning 8-sinfda “O‘zbekiston iqtisodiy va ijtimoiy geografiyasi” kursi yuzasidan o‘rganilgan mavzulari bo‘yicha va 1 ta amaliy topshiriq o‘quvchilarning oldingi sinflarda egallagan bilim, ko‘nikma va malakalarini yanada mustahkamlash maqsadida 5-, 6-, 7-, 8- sinflar mavzulari yuzasidan beriladi.

Bilet savollariga O‘zbekiston Respublikasining tabiiy sharoiti va tabiiy boyliklarining milliy iqtisodiyotdagi ahamiyati, milliy iqtisodiyotning tarmoqlari, aholi va inson omili, Respublika yoqilg‘i energetikasi, agrosanoat majmuasi, aholiga xizmat ko‘rsatish va turizm, xizmat ko‘rsatish turlari (matbaachilik, ta‘lim), O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyotining hududiy tashkil etilishi (iqtisodiy rayonlar), atama va tushunchalar, hamda amaliy topshiriqlar kiritiladi. (Izoh: bilet savolariga javob berishda darslikdagi statistik ma‘lumotlar asos bo‘ladi)

Har bir berilgan savolga javob 5 ballik tizim asosida baholanadi. Masalan: 1-savolga 3, 2-savolga 5, 3-savolga 4 qo‘yilib, baholar umumlashtirilib so‘ngra ulardan o‘rtacha ball chiqariladi. $3+5+4=12:3=4$

O‘quvchilarni baholashda qo‘yiladigan ball ular egallashlari lozim bo‘lgan bilim, ko‘nikma va malakalardan kelib chiqib belgilanadi.

Nazariy savollarga berilgan javoblar baholash mezonini.

No	Baholash mezonini	Ball
	O‘quvchi tomonidan savollarga javob mazmunan to‘la ochib	

1.	berilib, atama va tushunchalarning lug‘aviy ma’nosini to‘g‘ri ayta olib, xarita bilan to‘g‘ri ishlay olsa	5
2.	O‘quvchi tomonidan savollarga javob mazmunan to‘la ochib berilib, atama va tushunchalarning lug‘aviy ma’nosini aytishda, xarita bilan ishlashda 1 tadan xatolikka yo‘l qo‘ysa	4
3.	O‘quvchi tomonidan savollarga javob mazmunan to‘la ochib berilib, atama va tushunchalarning lug‘aviy ma’nosini aytishda, xarita bilan ishlashda 2 tadan xatoliklarga yo‘l qo‘ysa	3
4.	O‘quvchi tomonidan savollarga javob mazmunan to‘la ochib berilmasa, atama va tushunchalarning lug‘aviy ma’nosini izohlashda, xarita bilan ishlashda 3 ta va undan ortiq xatoliklarga yo‘l qo‘ysa	2
5.	O‘quvchi tomonidan savollarga javob mazmunan to‘la ochib berilmasa, atama va tushunchalarning lug‘aviy ma’nosini izohlay olmasa, xarita bilan ishlay olmasa	1

Amaliy topshiriq javoblarini baholash mezon.

No	Baholash mezon	Ball
1.	O‘quvchi tomonidan topshiriqni bajarishda ilmiy xatoliklarga yo‘l qo‘yilmagan. Topshiriqni yechilish shartlari ko‘rsatilib aniq va to‘g‘ri bajarilgan bo‘lsa	5
2.	O‘quvchi tomonidan topshiriqni bajarishda 1 ta ilmiy xatolikka, topshiriqni yechilish shartida 1 ta xatolikka yo‘l qo‘yib bajarilgan bo‘lsa	4
3.	O‘quvchi tomonidan topshiriqni bajarishda 2 ta ilmiy xatolikka yo‘l qo‘yilgan. Topshiriqning yechilish sharti ko‘rsatilmasdan javobi to‘g‘ridan to‘g‘ri yozib qo‘yilgan bo‘lsa	3
4.	O‘quvchi tomonidan topshiriqni bajarishda 3 ta va undan ortiq ilmiy xatoliklarga yo‘l qo‘yilgan. Topshiriqning yechilish shartlari ko‘rsatilmasdan javobi to‘g‘ridan to‘g‘ri yozib qo‘yilgan bo‘lsa	2
5.	O‘quvchi topshiriqni bajarishga urungan ammo mutlaqo xato bajargan bo‘lsa.	1

Izoh: Amaliy topshiriqlarini bajarish uchun zarur o‘quv jihozlari (O‘zbekiston Respublikasining tabiiy, iqtisodiy va siyosiy xaritalari, dunyoning tabiiy va siyosiy xaritalari, globus, 6,7,8- sinf o‘quv atlaslari va boshqa materiallar) o‘qituvchi tomonidan oldindan tayyorlab qo‘yiladi.

1 – BILET

1. O‘zbekiston Respublikasi eksport va importining tovar tarkibi haqida gapiring. Xaritadan O‘zbekiston bilan tashqi savdoda hamkorlik olib borayotgan davlatlar (Rossiya, Xitoy, Qozog‘iston, Koreya Respublikasi, Ukraina, Turkiya, Germaniya, Yaponiya)ni ko‘rsating.
2. Qashqadaryo viloyati sanoatining asosiy tarmoqlari va eng yirik korxonalari haqida gapiring. Xaritadan viloyatning yoqilg‘i sanoati va elektroenergetika markazlarini ko‘rsating.
3. Vagon derazasidan qarab kelayotgan yo‘lovchi Qutb yulduzini dastlab poyezdning old tomonida ko‘rdi, biroz vaqtdan keyin Qutb yulduzi poyezdning o‘ng tomonidagi derazaning ro‘parasida paydo bo‘ldi. Poyezdning qaysi tomonga burilganligini aniqlang.

2-BILET

1. O‘zbekiston Respublikasi aholisining zichligi, joylashuvi va milliy tarkibi haqida gapiring. O‘zbekistondagi 5ta eng katta shaharlar (Toshkent, Samarqand, Namangan, Andijon, Nukus)ni xaritadan ko‘rsating.
2. Andijon viloyati sanoati va qishloq xo‘jaligi haqida gapiring. Xaritadan mashinasozlik korxonalari joylashgan shaharlar (Asaka, Andijon, Marhamat)ni ko‘rsating.
3. Samolyot Toshkentdan (IV-soat mintaqasi) Pekinga (IX-soat mintaqasi) qarab Toshkent vaqti bilan soat 14:00 da uchib ketdi. Samolyot manziliga 4 soatda yetib borsa, ko‘nganida Pekinda soat qancha bo‘ladi?

3 – BILET

1. O‘zbekiston Respublikasining tabiiy geografik o‘rni, chegaralari (xaritadan ko‘rsating), maydoni va tabiati (iqlim, relyef, tabiat zonalari)ning o‘ziga xos xususiyatlari haqida gapiring. O‘zbekiston iqlimi va tabiat zonalari mamlakatimiz bilan bir xil kenglikda joylashgan O‘rta dengizbo‘yi davlatlardan nima uchun farq qilishini tushuntiring.
2. Rangli metallar qanday guruhlarga bo‘linadi? Qiyin erituvchan va qimmatbaho metallar guruhlari qaysi metallar kiradi? O‘zbekiston rangli metallurgiyasining yirik korxonalari joylashgan Olmaliq, Zarafshon va Uchquduq shaharlarini xaritadan ko‘rsating.
3. Dengiz tubiga exolot jo‘natgan ovoz to‘lqini 8 sekundda borib kelgan bo‘lsa, uning chuqurligi necha metrga teng bo‘ladi?

4 - BILET

1. O‘zbekiston elektroenergetikasi rivojlanishi va joylanishi haqida gapirib bering. Respublikamizda eliktr stantsiyalarning qanday turlari mavjud? Xaritadan Shirin, Angren, Navoiy, Taxiatosh shaharlari va Chorvoq suv omborini ko‘rsating.
2. Xaritadan Qoraqalpog‘istonning chegaralari va poytaxtini ko‘rsating. Qoraqalpog‘iston Respublikasining sanoati va qishloq xo‘jaligi haqida gapiring. Hududning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga ekologik sharoit qanday ta’sir ko‘rsatadi?

3. O'zbekistonda aholining yillik tabiiy o'sish darajasi 453 ming kishini tashkil etib, tug'ilganlar soni 613 ming kishini tashkil etsa, o'lganlar sonini aniqlang.

5 – BILET

1. Yoqilg'i sanoati haqida gapiring. Xaritadan neft hamda gazni qayta ishlash zavodlari joylashgan shahar va shaharchalar (Qorovulbozor, Farg'ona, Oltiariq, Muborak)ni ko'rsating.
2. O'zbekiston Respublikasi qaysi iqtisodiy rayonlariga bo'linadi? Ularning hududiy tarkibi haqida gapiring va ularni xaritadan ko'rsating.
3. Navoiy shahrida yillik yog'in miqdori 240 mm ga, mumkin bo'lgan bug'lanish miqdori esa 1200 mm ga teng bo'lsa, namlik koeffitsientini aniqlang.

6 – BILET

1. Quyidagi geografik atamalarning mazmunini ayting: migratsiya, urbanizatsiya, aholining tabiiy o'sishi
2. Farg'ona viloyati sanoatining asosiy tarmoqlari qaysilar? Xaritada Farg'ona, Qo'qon, Marg'ilon, Quvasoy shaharlari, Oltiariq shaharchasini ko'rsating. Ularda sanoatning qanday tarmoqlari rivojlanganini ayting.
3. Samarqand iqtisodiy rayonida respublika aholisining 11 % yashaydi. Bu rayonga respublikada yig'iladigan mevalarning 13,5 % i to'g'ri keladi. Ushbu mahsulot rayonning ixtisoslashgan tarmog'i bo'la oladimi? Javobingizni asoslab bering.

7 - BILET

1. O'zbekistonning rekreatsiya va turizm resurslari haqida gapiring. Mamlakatimizda qanday sanatoriya va dam olish maskanlari mavjud? Dam olish maskanlari joylashgan Chortoq shahri, Xojikent, Chimyon va Zomin shaharchalarini xaritadan ko'rsating.
2. Navoiy va Qashqadaryo viloyatlarining sanoatiga qiyosiy tavsif bering.
3. Toshkentda (IV-soat mintaqasi) tush payti soat 12⁰⁰ bo'lganda, Berlin (I-soat mintaqasi) va Sidney (X-soat mintaqasi) shaharlarida sutkaning qay vaqti bo'ladi?

8 – BILET

1. Gaz sanoati haqida gapiring. O'zbekistondagi gaz qazib olinadigan hududlarni xaritadan ko'rsating.
2. Navoiy va Xorazm viloyatlariga qiyosiy geografik tavsif bering. Ushbu hududlarning sanoati va qishloq xo'jaligining ixtisoslashuvi nimasi bilan farq qiladi?
3. Havo harorati 0°Cga teng, 1 m³ havo tarkibida 7 gramm suv bug'i mavjud bo'lsa, tuman vujudga keladimi? Javobingizni izohlang.

9 - BILET

1. O‘zbekiston Respublikasining avtomobilsozlik sanoati rivojlanishi haqida gapiring. Xaritadan yengil va yuk avtomobillar, avtobuslar ishlab chiqaradigan korxonalar joylashgan shaharlarni ko‘rsating
2. Toshkent iqtisodiy rayoni sanoatining asosiy tarmoqlari haqida gapiring. Iqtisodiy rayonning rangli va qora metallurgiya korxonalari joylashgan shaharlarini xaritadan ko‘rsating.
3. O‘zbekiston Respublikasi maydoni 448,9 ming km², aholisi 1.01.2017 yil holati bo‘yicha 32 mln kishini tashkil etgan bo‘lsa, aholi zichligini toping.

10 – BILET

1. Oziq-ovqat sanoati, uning tarmoqlari haqida gapiring. Oziq-ovqat sanoati korxonalarini joylashtirishda qanday omillar hisobga olinadi?
2. Buxoro-Navoiy iqtisodiy rayonining sanoati va qishloq xo‘jaligi haqida gapiring. Iqtisodiy rayonining metallurgiya va yoqilg‘i sanoati markazlari (Navoiy, Zarafshon, Uchquduq, Qorovulbozor, Gazli)ni xaritadan ko‘rsating.
3. Yanvarning o‘rtacha harorati -8⁰C, iyunning o‘rtacha harorati +22⁰C bo‘lsa, havo haroratining yillik amplitudasini hisoblang.

11 - BILET

1. O‘zbekistonning tabiiy sharoiti va tabiiy boyliklari, ularning xo‘jalikdagi ahamiyati haqida gapiring. Xaritadan Farg‘ona vodiysi, Mirzacho‘l tekisligi, Qizilqum cho‘li, Ustyurt platosi, Surxondaryo vodiysini ko‘rsating.
2. Sirdaryo viloyati sanoati va qishloq xo‘jaligida qaysi tarmoqlar yetakchilik qiladi? Xaritadan Sirdaryo IES joylashgan shaharni ko‘rsating.
3. Tush paytida uylarning soyasi tushib turmaydigan ko‘cha qaysi tomon (lar) ga yo‘nalganligini aniqlang.

12-BILET

1. O‘zbekistonda qora va rangli metallurgiyaning rivojlanishi haqida gapiring. Ushbu tarmoqlarning yirik markazlari (Bekobod, Olmaliq, Navoiy, Zarafshon, Uchquduq, Chirchiq)ni xaritadan ko‘rsating.
2. Iqtisodiy rayonlarning ixtisoslashuvi deganda nimani tushunish lozim, va bu jarayonga qanday omillar ta’sir ko‘rsatadi? Misollarni keltiring.
3. Buxoro va Qorako‘l shaharlari orasidagi 25 kmli masofa birinchi xaritada 2,5 sm ga, huddi shu masofa ikkinchi xaritada 5 sm ga teng bo‘lsa, xaritalarning masshtabini aniqlang. Aniqlangan masshtablarning qaysi biri yirik?

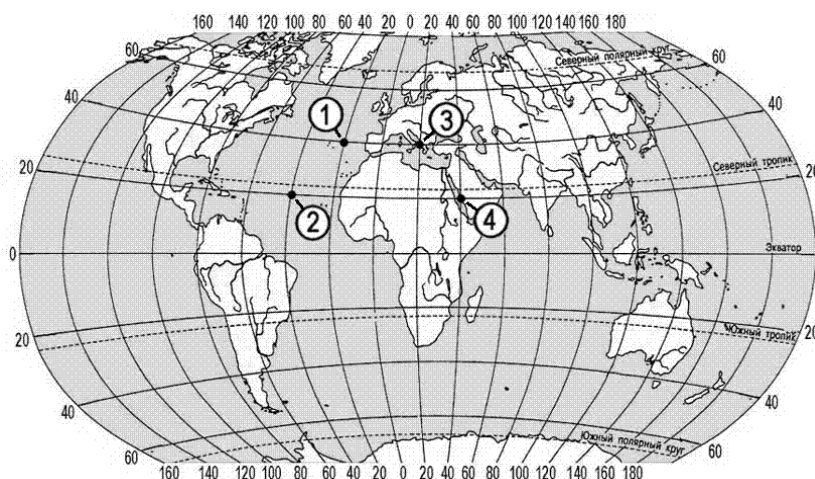
13 – BILET

1. Mehnat resurslari tushunchasini izohlab bering. O‘zbekiston Respublikasida iqtisodiyotda band aholining xo‘jalik tarmoqlari bo‘yicha taqsimlanishi haqida aytib bering.
2. Surxondaryo viloyatining qishloq xo‘jaligi va sanoati haqida gapiring. Xaritadan Termiz, Denov, Qumqo‘rg‘on, Sherobod va Boysun shaharlarini ko‘rsating.

3. Agar tog' etagida barometr 740 mm ni, tog' tepasida esa 440 mm ni ko'rsatsa, tog' cho'qqisining nisbiy balandligini aniqlang.

14 – BILET

1. O'zbekiston Respublikasida dehqonchilikning qaysi tarmoqlari yaxshi rivojlangan. Xaritadan sholi va poliz ekinlari eng ko'p yetishtiriladigan hududlarni ko'rsating.
2. Jizzax viloyatining tabiiy resurslari, sanoati va qishloq xo'jaligi haqida gapiring. Xaritadan Jizzax, G'allaorol, Do'stlik shaharlari va Zomin shaharchasini ko'rsating.
3. Koordinatalari 20° sh.k., 40° sh.u. bo'lgan nuqta xaritada qaysi raqam bilan belgilangan?



15 – BILET

1. Quyidagi geografik atamalarning lug'aviy ma'nosini ayting: emigratsiya, immigratsiya, shahar aglomeratsiyasi.
2. Namangan viloyati sanoati va qishloq xo'jaligining asosiy tarmoqlari haqida gapiring. Xaritadan Namangan, Chust, Kosonsoy, Chortoq, Uchqo'rgon shaharlarini ko'rsating.
3. Mamlakatga ko'chib kelganlar soni 250 ming kishi, ketganlar soni esa 280 ming kishiga teng. Migratsiya saldosini hisoblang.

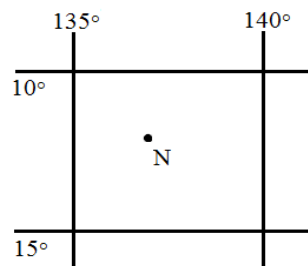
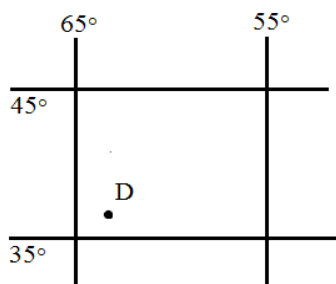
16 – BILET

1. Quyidagi geografik atamalarning lug'aviy ma'nosini ayting: iqtisodiy rayon, melioratsiya, kooperatsiya.
2. Mirzacho'l iqtisodiy rayoniga umumiy tavsif bering. Xaritadan Jizzax, Guliston, Shirin, Do'stlik, G'allaorol shaharlarini ko'rsating.
3. Toshkent shahri (IV-soat mintaqasi) da ertalab soat 8^{30} bo'lganda, Tokio shahri (X-soat mintaqasi) da soat necha bo'ladi?

17 – BILET

1. O'zbekiston Respublikasining ko'mir sanoati va milliy iqtisodiyotda ko'mirdan qanday maqsadlarda foydalanilishi haqida gapiring. Xaritadan Angren, Sharg'un, Boysun ko'mir konlarini ko'rsating.

2. Buxoro viloyatining sanoati haqida gapiring. Xaritadan neftni qayta ishlash zavodi joylashgan viloyatdagi shaharni ko'rsating.
3. Quyidagi nuqtalarning geografik koordinatalarini aniqlang:



18 – BILET

1. O'zbekistonda quruqlik transportining rivojlanishi haqida gapiring. Mustaqillik yillarida qanday temir yo'llar qurilgan? Xaritadan "Toshg'uzor-Boysun-Qumqo'rg'on" temir yo'lini ko'rsating, uning iqtisodiy ahamiyatini tushuntiring.
2. Xorazm viloyati xo'jaligining o'ziga xos xususiyatlarini aytib bering. Viloyat xo'jaligining ixtisoslashuviga uning tabiiy sharoiti va resurslari qanday ta'sir ko'rsatgan?
3. Quyidagi nomli masshtablarni sonli masshtablarga aylantiring.
 - a) 1 sm da 3 km; b) 1 sm da 125 km; c) 1 sm da 40 m.

19 – BILET

1. Milliy iqtisodiyotimiz tarkibida qanday tarmoqlar mavjud? Ularni ishlab chiqarish va noishlab chiqarish tarmoqlariga ajrating.
2. Qoraqalpog'iston va Surxondaryo viloyatlariga qiyosiy geografik tavsif bering. Ushbu hududlarning o'zaro farqlarini keltirib chiqargan tabiiy omillar nima? Hududlar va ularning markazlarini xaritadan ko'rsating.
3. Berilgan ma'lumotlarga ko'ra bir sutka davomida ob-havo quyidagicha o'zgargan bo'lsa, sutka ichidagi o'rtacha haroratni aniqlang: -6°C , -9°C , -3°C , $+2^{\circ}\text{C}$, $+8^{\circ}\text{C}$, $+3^{\circ}\text{C}$, 0°C , -3°C .

20 – BILET

1. Quyidagi geografik atamalarning lug'aviy ma'nosini ayting: GES lar kaskadi, rekreatsiya, rayon ixtisoslashuvi.
2. Farg'ona iqtisodiy rayoniga quyidagi reja asosida ta'rif bering.
 - a) geografik o'rni (xarita yordamida); b) aholisi; c) qishloq xo'jaligining asosiy tarmoqlari; d) sanoatining asosiy tarmoqlari; e) eng yirik shaharlari.
3. Havo harorati $+30^{\circ}\text{C}$ bo'lganda, nisbiy namlik 60% ga teng bo'lsa, havodagi namlik miqdorini toping?

21 – BILET

1. O‘zbekiston kimyo sanoati qanday mahsulotlarni ishlab chiqaradi? Respublikamizdagi yirik kimyo korxonalari joylashgan shaharlar (Olmaliq, Chirchiq, Navoiy, Farg‘ona, Qo‘ng‘irot)ni xaritadan ko‘rsating.
2. Samarqand viloyati xo‘jaligining ixtisoslashuvi haqida gapiring. Xaritadan Samarqand, Kattaqo‘rg‘on, Urgut shaharlarini ko‘rsating.
3. Dunyo okeanidagi suvi eng sho‘r dengiz Qizil dengiz hisoblanadi (42 g/l). Bu dengizning 4 tonna suvidan qancha tuz olish mumkin?

22 – BILET

1. Quyidagi geografik atamalarning ma’nosini tushuntiring: aholining mexanik o‘sishi, shahar aglomeratsiyasi, magistral.
2. Navoiy viloyati sanoat va qishloq xo‘jaligining asosiy tarmoqlarini ayting. Viloyat tabiiy sharoiti va resurslari xo‘jaligiga qanday ta’sir ko‘rsatadi? Xaritadan viloyatdagi rangli metallurgiya va qurilish materislari sanoati markazlarini ko‘rsating.
3. Shaharda 1 yil mobaynida tug‘ilish 800 kishi, o‘lim 300 kishi, ko‘chib ketganlar soni 1200 kishi, ko‘chib kelganlar soni esa 600 kishini tashkil etgan bo‘lsa, shahar aholisi qanchaga o‘zgarganini hisoblab chiqing.

23 – BILET

1. Iqtisodiy-geografik o‘qin tushunchisini izohlab bering. Respublikamizning IGO‘ni qanday tavsiflash mumkin?
2. Sirdaryo va Qashqadaryo viloyatlariga qiyosiy geografik tavsif bering.
3. Sangzorga qishda 168 mm, bahorda 174 mm, yozda 15 mm, kuzda esa 67 mm yog‘in tushganligi ma’lum. Ushbu ma’lumotlardan foydalanib, Sangzordagi yillik yog‘in miqdorini aniqlang.

24 – BILET

1. Aholiga xizmat ko‘rsatish sohasiga qanday tarmoqlar kiradi? O‘zbekistondagi eng yirik sayyohlik markazlarini xaritadan ko‘rsating.
2. Toshkent iqtisodiy rayonining geografik o‘rni, tabiiy resurslari va aholisi joylashuvi haqida gapiring.
3. Xaritada raqamlar bilan Afrika materigining qaysi ob’ektlari ko‘rsatillgan?

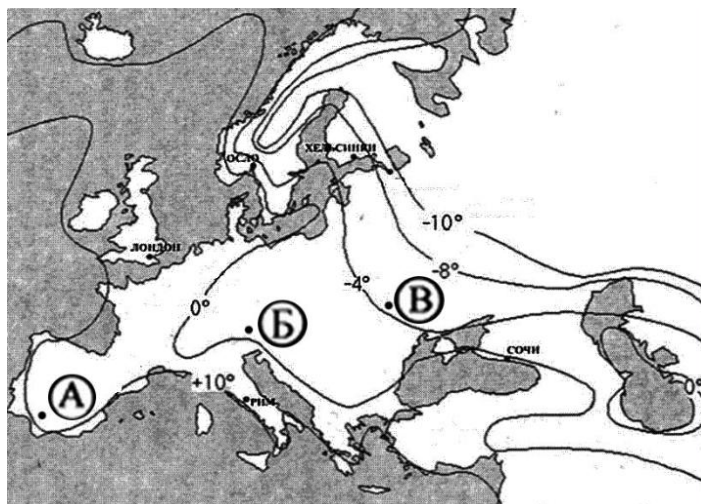


25 – BILET

1. O‘zbekistonda gidroenergetikaning rivojlanishi haqida gapiring. Gidroenergetik kaskad deb nimaga aytiladi? GESlar qurilgan Chorvoq, Tuyamo‘yin va Andijon suv omborlarini xaritadan ko‘rsating.
2. Andijon va Buxoro viloyatlariga qiyosiy geografik tavsif bering. Bu hududlarning tabiiy sharoitidagi farqi va uning viloyatlar ixtisoslashuviga ta‘siri haqida aytib bering.
3. 1.01.2017 yil holatiga Andijon viloyati (hududi 4,3 ming km², aholisi 2 mln. 900 ming kishi) va Sirdaryo viloyati (hududi 4,3 ming km², aholisi 800 ming kishi)ning aholi zichligini aniqlang va ularni taqqoslang.

26 –BILET

1. Mashinasozlik majmuasining tarmoqlarini sanab bering. Xaritadan O‘zbekistondagi avtomobil zavodlari joylashgan shaharlarni ko‘rsating.
2. Surxondaryo iqtisodiy rayonining xo‘jaligi va uni hududiy tashkil etilishi haqida gapiring. Viloyat agroiqlimiy resurslari xo‘jaligining ixtisoslashuviga ko‘rsatgan ta‘sirini tushuntiring.
3. Xaritada belgilangan nuqtalarning qaysi birida yanvarning o‘rtacha havo harorati eng past, qaysi birida esa eng baland?



27- BILET

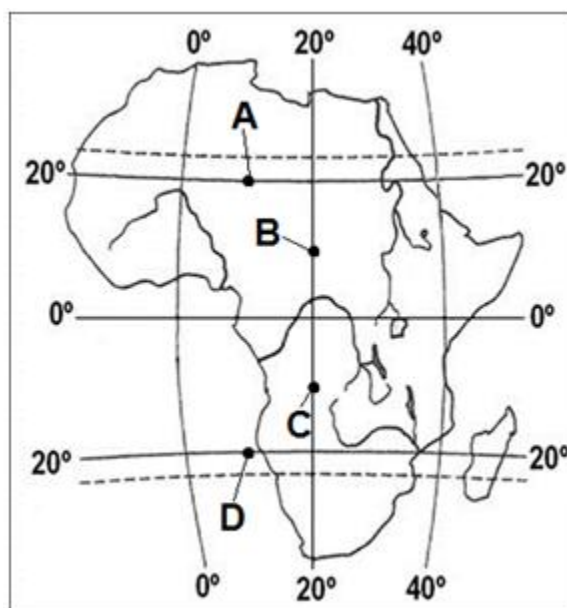
1. O'zbekistonda chorvachilikning qaysi tarmoqlari rivojlangan? Chorvachilikning hududiy xususiyatlariga tabiiy sharoiti qanday ta'sir ko'rsatadi? 2. Toshkent iqtisodiy rayoni sanoatining asosiy tarmoqlari haqida gapiring. Iqtisodiy rayonning kimyo va oziq-ovqat sanoati markazlari (Chirchiq, Olmaliq, Yangiyo'l, Chinoz)ni xaritadan ko'rsating.
3. Samolyot 6 km balandlikda uchib bormokda. Yer yuzasida harorat $+24^{\circ}\text{C}$ bo'lsa, samolyot uchib borayotgan balandlikdagi haroratni aniqlang

28 -BILET

1. O'zbekistonda qora va rangli metallurgiya rivojlanishi haqida gapiring. Ushbu tarmoqlarning yirik markazlari (Bekobod, Olmaliq, Navoiy, Zarafshon, Uchquduq)ni xaritadan ko'rsating.
2. Mirzacho'l iqtisodiy rayoniga quyidagi reja asosida ta'rif bering.
 - a) geografik o'rni (xarita yordamida);
 - b) aholisi;
 - c) qishloq xo'jaligining asosiy tarmoqlari;
 - d) sanoatining asosiy tarmoqlari;
 - e) eng katta shaharlari.
3. 5000 m balandlikka ko'tarilgan alpinistlarning barometri 250 mm simob ustunini ko'rsatgan bo'lsa, shu vaqtda tog' etagidagi havo bosimi qanchaga teng bo'ladi?

29- BILET

1. O'zbekistonda qurilish materiallari sanoati haqida gapiring. U qanday mahsulotlarni ishlab chiqaradi? Qaysi shaharlarda sement zavodlari faoliyat ko'rsatmoqda? Ularni xaritadan ko'rsating. Xaritadan G'azg'on shsharchani ko'rsating va u nima bilan mashhurligini tushuntiring.
2. Samarqand iqtisodiy rayoniga quyidagi reja asosida ta'rif bering.
 - a) geografik o'rni (xarita yordamida);
 - b) aholisi;
 - c) qishloq xo'jaligining asosiy tarmoqlari;
 - d) sanoatining asosiy tarmoqlari;
 - e) eng katta shaharlari.
3. Xaritada belgilangan nuqtalarning qaysi birida 22 dekabr kuni Quyosh eng yuqori balandlikda turadi?



30-BILET

1. Yengil sanoati mahsulotlari va uning tarmoqlari haqida gapiring. Uning rivojlanishi va joylashtirilishiga qaysi omillar ta'sir ko'rsatadi?
2. Quyi Amudaryo iqtisodiy-geografik rayonining iqtisodiy-geografik o'rni, tabiiy sharoiti va resurslari hamda ixtisoslashuvi haqida so'zlab bering. Xaritadan Nukus, Urganch, Xiva, Q'ong'iro't va Taxiatosh shaharlarini ko'rsating.
3. Sirdaryo viloyatining O'zbekiston aholisidagi ulushi 2,5%, paxta yetishtirishdagi hissasi esa 3,5%. Paxtachilik viloyat uchun ixtisoslashgan tarmoq bo'la oladimi? Javobingizni asoslang.

8-sinf

O'zbekiston Davlati va huquqi asoslari

Mustaqillikning dastlabki kunlaridan boshlab shaxsning huquqiy madaniyati va huquqiy savodxonligini oshirishga alohida e'tibor qaratila boshlandi. Shu munosabat bilan o'quvchilarning huquqiy ongi va huquqiy madaniyatini yuksaltirish yuzasidan umumta'lim maktablarining o'quv dasturlari tarkibiga O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini va mamlakatimiz qonunchiligini o'rganishga doir darslar kiritildi.

Bosqichli nazorat ishlarini tashkil etishda o'quvchilarning darslarda olgan bilimlari, ularni amaliyotga tatbiq eta olishlari, o'zaro munosabatlarda ta'lim muassasi ustavida belgilangan odob-axloq qoidalariga rioya etishlari, atrof-muhitga munosabatlari baholanadi.

Izoh: har bir yo'nalish bo'yicha ballar yaxlitlanib (Bunda yaxlitlangan ball 4,5 dan past bo'lsa – 4 baho, yuqori bo'lsa – 5 baho. Masalan: $5+4+5+1=15:3=5$ yaxlitlansa

5 baho, $4+4+5+1=14:3=4,6$ yaxlitlansa 4 baho), yakuniy attestatsiya imtihoni

sinovining yakuniy bali sifatida sinf jurnalining “Davlat va huquq asoslari” sahifasiga qo‘yiladi.

Eslatma: O‘quvchilarga bilet olganlaridan keyin tayyorgarlik ko‘rishlari uchun 15 daqiqa, javob berish uchun esa 10 daqiqa vaqt beriladi.

Imtihon savollariga maktab metod birlashmasi qarori bilan tuzatishlar, qo‘shimchalar va takliflar kiritilishi mumkin. Imtihon topshirish jarayonida o‘quvchi o‘z fikrini faqat darslik materiallari asosida emas, balki boshqa manbalarga tayangan holda ham bayon qilishi mumkin. Shuningdek, tarix fani chuqurlashtirib o‘qitiladigan sinf va maktablarda imtihon biletleri 4 ta savoldan iborat bo‘ladi. Tarix fani chuqurlashtirib o‘qitiladigan sinf va maktablarning imtihondagi to‘rtinchi savollari o‘qituvchi tomonidan tuzilib, maktab metod birlashmasi tomonidan tasdiqlanadi. To‘rtinchi savol yuzasidan baholash mezonini ham maktab metod birlashmasi tomonidan shakllantiriladi.

1. Nazariyaga oid qoida (1 va 2 savollar) yuzasidan berilgan savolga o‘quvchining bergan javobi quyidagi asosda baholanadi.

1	Savolning asosiy mazmunini tushuna olishi	1 ball
2	To‘liq va aniq ta’rif berish	1 ball
3	Savollarning nazariy asoslarini bilish	1 ball
4	So‘raglan ma`lumotni aniq misollar orqali amaliyot bilan bog‘lab tushuntira olish.	1 ball
5	Ma`lumotni O‘zbekiston Respublikasi Konstitusiyasi va qonunlari bilan bog‘lab tushuntira oladi.	1 ball
Jami:		5 ball

3-savol o‘quvchining bergan javobi quyidagi asosda baholanadi.

1	Huquqbuzarlikning axloq-odob qoidalariga ta’sirini aniqlash	1 ball
2	Huquqbuzarlikning ob’yekti va sub’yektini ko‘rsata olishi	1 ball
3	Huquqbuzarlikning huquqning qaysi sohasiga tegishli ekanligini aniqlash	1 ball
4	Huquqbuzarlikning obyektiv va subyektiv tomonlarini aniqlash	1 ball
5	Berilgan huquqbuzarlik yuzasidan huquqiy baho beradi	1 ball
Jami:		5 ball

1-bilet

1. Siyosiy tartibot.
2. Huquqiy layoqat.
3. Qasddan badanga og‘ir shikast yetkazish.

2-bilet

1. Davlat boshqaruv shakli.
2. Huquqiy munosabat subyektlari.

3. Tarix yoki madaniyat yodgorliklarini nobud qilish, buzish yoki ularga shikast yetkazish.

3-bilet

1. Davlatning ichki siyosati.
2. Ayb va uning belgilari.
3. Odam o'g'irlash.

4-bilet

1. Huquqiy davlat belgilarini sanang.
2. Aybsizlik prezumpsiyasi deganda nima tushunasiz.
3. Firibgarlik.

5-bilet

1. Davlat boshqaruv organlari.
2. Muomala layoqati.
3. Zo'rlik ishlatib g'ayriqonuniy ravishda ozodlikdan mahrum qilish.

6-bilet

1. Normativ-huquqiy hujjat belgilari.
2. Oila kodeksida voyaga yetmaganlarning huquqlari.
3. Qasddan badanga o'rtacha og'ir shikast yetkazish.

7-bilet

1. Respublika belgilari.
2. O'zbekiston Respublikasining tashqi siyosati.
3. Qasddan badanga yengil shikast yetkazish.

8-bilet

1. Monarxiyaning asosiy belgilari.
2. Ijtimoiy havfli qilmish.
3. Tuhmat.

9-bilet

1. O'zbekiston Respublikasida ijro hokimiyati.
2. Javobgarlik va uning turlari.
3. Haqorat.

10-bilet

1. O'zbekiston Respublikasida fuqarolik jamiyatini shakllantirish belgilari.
2. Jinoiy javobgarlik.
3. Fuqarolarning teng huquqliligini buzish.

11-bilet

1. Huquqiy munosabat belgilari.

2. Jinoiy javobgarlik subyektlari.
3. Talonchilik.

12-bilet

1. Federatsiya belgilari.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti.
3. Tovlamachilik.

13-bilet

1. Konfederatsiya belgilari.
2. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining asosiy prinsiplari.
3. O‘g‘rilik.

14-bilet

1. Davlat boshqaruv shakli deganda nima tushunasiz.
2. Qonun chiqaruvchi hokimiyat deganda nima tushunasiz.
3. Jazoning muqararligi deganda nima tushunasiz.

15-bilet

1. Unitar davlatning belgilari.
2. Huquq instituti.
3. Qamoqdan yoki qo‘riqlov ostidagi saqlash joyidan qochish.

16-bilet

1. Davlatning tuzilish shakllari.
2. O‘zbekiston Respublikasida sud hokimiyati.
3. Giyovandlik vositalari yoki psixotrop moddalarga qonunga xilof ravishda egalik qilish.

17-bilet

1. Davlat boshqaruv shakllari.
2. Xalqaro huquq tizimi.
3. O‘qotar qurol, o‘q-dorilar, portlovchi moddalar yoki portlatish qurilmalarini qonunga xilof ravishda egallash.

18-bilet

1. Fuqarolik jamiyati.
2. Huquq sohalari.
3. Temir yo‘l, dengiz, daryo, havo transporti vositasi yoki aloqa yo‘llarini yaroqsiz holatga keltirish.

19-bilet

1. Demokratiya belgilari.
2. Huquqiy munosabat.
3. Transport vositasini olib qochish.

20-bilet

1. Qonun qabul qilish bosqichlari.
2. O‘zbekiston Respublikasida huquqni muhofaza qiluvchi organlar.
3. Bezorilik.

21-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyaviy sudi.
2. Ma‘muriy huquqbuzarlik deganda nima tushunasiz.
3. Ommaviy tartibsizliklar.

22-bilet

1. Fuqarolik huquqi.
2. Demokratik va nodemokratik tartibot.
3. Diniy ekstremistik, separatistik, fundamentalistik yoki boshqa taqiqlangan tashkilotlar tuzish, ularga rahbarlik qilish, ularda ishtirok etish.

23-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasida sud hokimiyati.
2. Huquqiy madaniyat.
3. Shaxsni garovga olish.

24-bilet

1. Oliy Ho‘jalik sudi.
2. O‘zbekiston Respublikasi fuqarolik huquqi.
3. Kontrabanda.

25-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasida xalq hokimiyatchiligi.
2. Diskreminasiya.
3. Qurol, o‘q-dorilar, portlovchi moddalar yoki portlatish qurilmalariga qonunga xilof ravishda egalik qilish.

26-bilet

1. O‘zbekiston Respublikasida Qonun qabul qiluvchi organ.
2. Huquqbuzarlik belgilari.
3. Portlovchi yoki pirotexnika moddalar.

27-bilet

1. Obyektiv va subyektiv huquq.
2. Mehnat Qonunchiligida voyaga yetmaganlarning huquqlari.
3. Kuchli ta’sir qiluvchi yoki zaharli moddalarni qonunga xilof ravishda egalik qilish.

28-bilet

1. Huquq tizimi.
2. Qonun osti hujjati.
3. O‘zbekiston Respublikasi fuqarosining obro‘si va sha‘niga yetkazilgan huquqbuzarliklar

29-bilet

1. Qonuniylik.
2. Axloq va uning belgilari.
3. Kuchli ta‘sir qiluvchi yoki zaharli moddalarni qonunga xilof ravishda muomalaga kiritish.

30-bilet

1. Konstitutsiyaviy huquq.
2. Fuqaroviy huquqbuzarlik.
3. Transport vositalari harakati yoki ulardan foydalanish xavfsizligi qoidalarini buzish.

BIOLOGIYA

So‘z boshi.

“Odam va uning salomatligi” fani umumta‘lim maktablarining 8-sinfida tugatiladi. O‘quvchilar 5-6-sinflarda botanika, 7-sinfda Zoologiya, 8-sinfda Odam va uning salomatligi fanlaridan ma‘lum bilim, ko‘nikma va malakalarga ega bo‘lishlari talab etiladi.

Masalan:

O‘quvchilar 5-6-sinflarda botanika kursidan ma‘lum bilim, ko‘nikma va malakalardan namunalar quyidagilardir.

-botanika fani mazmunida beriladigan asosiy biologik qonunlar va nazariyalarni bilish;

-o‘simlikning ildizi, poyasi, bargi, vegetativ ko‘payishi, guli, mevasi va urug‘lari, o‘simlik organlarining atrof-muhit bilan bog‘liqligi, o‘simliklar sistematikasi, o‘simliklarning asosiy bo‘limlari, o‘simliklar olamining rivojlanishi, o‘simliklar qatlami, manzarali o‘simliklar haqida bilimga ega bo‘lish;

-tur, urug‘, oila, turkum, sinf, tip to‘g‘risidagi asosiy sistematik birliklar;

-o‘simliklarga nisbatan ehtiyotkorona munosabatda bo‘lishning zarurligini bilish va unga amal qila olish;

- O‘zbekistonda botanika fanining rivojlanish tarixini bilish;

-botanika faniga oid bilimlardan turmushda, o‘simliklarni muhofaza qilishda, qishloq xo‘jaligi ishlarida foydalana olish.

7-sinf Zoologiya fanidan bir va ko‘p hujayrali hayvonlarni, ular tuzilishidagi xususiyatlarni, hayvonlarning oziqlanishi, nafas olishi, ayirishi, moddalar almashinuvini, ko‘payishi, o‘sishi, rivojlanishi, xulq-atvorini, so‘rg‘ichli chugalchaglarning kelib chiqishi, ko‘payishi, rivojlanishini, odam askaridasi, parazit chugalchaglarning xilma-xilligini, halqali chugalchaglarning xilma-

xilligini, qorinoyoqli mollyuskalar va ikki pallali mollyuskalarni, bo'g'imoyoqlilar tipi, qisqichbaqasimonlar, o'rgimchaksimonlar va hasharotlar sinfi haqidagi ma'lumotlarni, xordalilar tipi, ularning ichki va tashqi tuzilishini, baliqlarning ko'payishi va xilma-xilligini, sudralib yuruvchilarning umumiy tavsifi, kelib chiqishi va xilma-xilligini, qushlarning tashqi va ichki tuzilishi, ko'payishi va xilma-xilligini, kelib chiqishi va umumiy tavsifini, sutemizuvchilarning tashqi va ichki tuzilishi, ko'payishi, rivojlanishi va kelib chiqishi, ahamiyati va ularni muhofaza qilishni bilishlari.

8-sinf "Odam va uning salomatligi" fani mazmunida beriladigan asosiy biologik qonunlar va nazariyalarni bilish;

-odam organlari va ularning vazifalarini tushuntira olish;

-O'zbekistonda tibbiyot fanining rivojlanish tarixini bilish;

- odam va uning salomatligiga oid bilimlardan tibbiyotda va turmushda foydalana olish.

"Odam va uning salomatligi" fanidan bosqichli nazorat og'zaki so'rov shaklida o'tkaziladi. Har bir o'quvchiga 3 tadan savol beriladi. Savollarning 2 tasi nazariy, 1 tasi amaliy mashg'ulotga oid bo'ladi. Har bir berilgan savolga javob 5 ballik tizim asosida baholanadi. Baholar umumlashtirilib, o'rtacha baho chiqariladi. Masalan : $5+4+3=12:3=4$

O'quvchilarni baholashda ball ular egallashlari lozim bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalardan kelib chiqib belgilanadi.

Nazariy savollarga berilgan javoblarni baholash mezonlari

№	Baholash mezonlari	Ball
1	Savollar mazmunan to'la ochib berilsa, tushunchalar to'liq va aniq yoritilsa.	5
2	Javoblar asosan to'g'ri, lekin izchillik buzilgan, qonuniyatlar va nazariyalar tavsifida qisman noaniqliklar bo'lsa.	4
3	Javoblar qisman to'g'ri, tushunchalarni izohlashda bir qancha xatoliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa.	3
4	Javoblar to'g'ri xulosalanmagan, fikrlar chalkash, tushunchalarda xatolar ko'p.	2
5	Tushunchalar noto'g'ri talqin etilgan, javoblar xato bo'lsa.	1

Amaliy ish va laboratoriya mashg'ulotlarini baholash mezonlari

№	Baholash mezonlari	Ball
1	Laboratoriya ishini bajarish ketma-ketligiga rioya etilgan holda to'g'ri va to'liq bajarilgan, rasm va jadvallar aniq ifodalangan, to'g'ri xulosalangan bo'lsa.	5
2.	Ishni bajarish ketma-ketligiga rioya etilgan. Tajribalar to'liq bajarilgan, lekin natijalarni ifodalashda kichik xatoliklarga yo'l	4

	qo'yilgan bo'lsa.	
3.	Ishni bajarish ketma-ketligiga to'liq rioya etilmagan. Ish qisman to'g'ri bajarilgan, lekin natijalar rasm va jadvallarda ifodalanmagan bo'lsa.	3
4.	Jihozlar to'g'ri tanlangan, lekin ishni bajarish ketma-ketligiga rioya etilmagan, ishni bajarishga to'g'ri yondashilmagan bo'lsa.	2
5.	Jihozlar to'g'ri tanlanmagan, ish noto'g'ri bajarilgan.	1

Amaliy ishlar va laboratoriya mashg'ulotlarini o'tkazish uchun zarur laboratoriya jihozlari, preparatlar va boshqa materiallar o'qituvchi va laborant tomonidan oldindan tayyorlanadi.

1-BILET

1. Vatandoshlarimizning tibbiyot fanining rivojlanishiga qo'shgan hissalarini nimadan iborat?
2. Dorivor va iste'mol qilinadigan o'simliklarga oid qanday ma'lumotlarni bilasiz?
3. Gerbariydan foydalanib gulli o'simliklarning organlarini ko'rsatib bering.

2- BILET

1. To'qimalarning tuzilishi va vazifalariga ko'ra taqqoslang.
2. Zoologiya fanining asosiy mazmuni va vazifalari nimadan iborat?
3. Gerbariydan foydalanib gulli o'simliklarning organlarini ko'rsatib bering.

3- BILET

1. Soxta oyoqlilar sinfiga mansub hayvonlarning ahamiyatini tushuntirib bering.
2. Ra'nodoshlar oilasiga kiruvchi o'simliklar haqida ma'lumot bering.
3. Ichki organlardan qon ketganda birinchi yordam berish.

4- BILET

1. Gul o'simliklarning ko'payish organi ekanligini tushuntiring.
2. Vegetativ nerv sistemasining vazifasi nimalardan iborat?
3. Tufelkaning tuzilishi, harakatlanishi va ta'sirlanishini mikroskopda o'rganish.

5- BILET

1. Suyaklarning qanday shakllari bor?
2. Odam tanasi suyaklarini qismlarga bo'lib tushuntirib bering.
3. Mog'or zamburug'idan preparat tayyorlash va uni mikroskopda kuzatish.

6- BILET

1. Nerv sistemasining qanday kasalliklarini bilasiz?
2. Reflekslarning yuzaga kelish sabablari va xususiyatlari nimalardan iborat?
3. Odam tinch holatda bo'lganda va jismoniy ish bajarganda tomir urishi (puls) sonini sanash.

7- BILET

1. Suyaklar qanday tarkibga ega?
2. Markaziy nerv sistemasining tormozlanishining qanday xillari farq qilinadi?
3. Piyoz po'stidan va chigit tuklaridan preparat tayyorlang va ularni mikroskopda ko'rib, mikroskopda ko'rganlaringizni tushuntiring.

8- BILET

1. Mevalarning tabiatdagi va insonlar hayotidagi ahamiyatini tushuntirib bering.
2. Nutq va fikrlash, uning o'ziga xos xususiyatlari nimalardan iborat?
3. Sut kislotasi hosil qiluvchi bakteriyalarni mikroskopda kuzatish.

9- BILET

1. Ikki va bir urug'pallali o'simliklar sinfi va ularning o'ziga xos xususiyatlari haqida ma'lumot bering.
2. Oliy nerv faoliyatining asosiy shakllari nimalardan iborat?
3. Qonning shaklli elementlarini mikroskopda o'rganish.

10- BILET

1. Qonning tarkibi va shaklli elementlari haqida ma'lumot bering.
2. O'simliklar dunyosiga ekologik omillarni ta'sirini tushuntirib bering.
3. Muskullarning dinamik ishini kuzatish.

11- BILET

1. So'rg'ichlilar va tasmasimon chuvalchaglarni o'zaro taqqoslang va tushuntirib bering.
2. Nerv sistemasining gigienasi nimadan iborat?
3. Muskullarning statik ishini kuzatish.

12- BILET

1. Immunitetning mohiyati, organizmning himoyalanih bosqichlari nimalardan iborat.
2. Shakli o'zgargan yer osti novdalar (tugunak, piyozbosh, ildizpoya). Ularning o'simlik va insonlar hayotidagi ahamiyatini tushuntiring.
3. Ko'rish o'tkirligini aniqlash.

13- BILET

1. Yurak qanday qismlardan tuzilgan?
2. Ko'zning tuzilishi va funksiyasi haqida ma'lumot bering.
3. Burchoqdoshlar oilasiga kiruvchi mosh, yantoq, sebarga kabi o'simliklarni gerbariyalardan yoki yangi o'simliklardan olingan na'munalarni o'zaro taqqoslash.

14- BILET

1. Katta va kichik qon aylanish doirasining mohiyati nimadan iborat?

2. O'rgimchaksimonlar sinfiga mansub hayvonlarning tuzilishi, va ko'payishini tushuntirib bering.
3. Arteriya qon tomiridan qon ketganda birinchi yordam berish.

15- BILET

1. Gullarning shamol va hashorotlar yordamida changlanishidagi tafovutlarni tushuntirib bering.
2. Eshitish organining tuzilishi va funksiyasi nimalardan iborat?
3. Ko'krak qafasi harakatini tajribada kuzatish.

16- BILET

1. Qonning tomirlar bo'ylab harakatlanishini tushuntirib bering.
2. Parazit chuvalchaglardan himoyalaniş maqsadida shaxsiy gigiena qoidalariga rioya qilish haqida ma'lumot bering.
3. Bilak arteriyasida qon bosimini o'lchash.

17- BILET

1. Tashqi muhit omillarining yurak faoliyati va qon bosimiga ta'siri nimadan iborat?
2. Qisqichbaqasimonlar sinfiga mansub hayvonlarning tuzilishi, ko'payishi, xilma-xilligini tushuntirib bering.
3. Muskul to'qimasining mikropreparatini mikroskopda kuzatish va uni jadval yoki rasmdagi muskul to'qimasi bilan taqqoslash.

18- BILET

1. Nafas olish a'zolarining ahamiyati nimalardan iborat?
2. Mog'or zamburug'ining tuzilishi va hayotini tushuntirib bering.
3. Issiq va oftob urganda birinchi yordam berish.

19- BILET

1. Ovoz apparati qayerda joylashgan va qanday qismlardan iborat?
2. Ikki pallali molluskalarning tuzilishi, xilma-xilligi haqida nimalarni bilasiz?
3. Nafas havosi tarkibidagi karbonat angidrid gazini aniqlash.

20- BILET

1. O'pka va to'qimalarda gazlar almashinuvi qanday bosqichlarda amalga oshadi?
2. Bolaning o'sishi va rivojlanish bosqichlari haqida ma'lumot bering.
3. Bilak suyagi singanda birinchi tibbiy yordam berish.

21- BILET

1. Nafas olish organlarining ishi qanday boshqariladi?
2. Lishayniklarning tuzilishi va ahamiyati haqida ma'lumot bering.
3. Muskul va paylarning shikastlanishida birinchi yordam berish.

22- BILET

1. Lansetnikning umurtqali va umurtqasiz hayvonlarga o'xshashlik belgilari nimalardan iborat?
2. Odam evolyutsiyasining asosiy yo'nalishlari haqida ma'lumot bering.
3. Kapilyar qon tomirlardan qon ketganda birinchi tibbiy yordam berishni ko'rsating.

23- BILET

1. Ovqat hazm qilish a'zolarining tuzilishi va vazifasi nimalardan iborat?
2. Suvda hamda quruqda yashovchilarning tashqi, ichki tuzilishi va sezgi a'zolari.
3. Vena qon tomiridan qon ketganda birinchi tibbiy yordam berish qoidalarini tushuntirib bering.

24- BILET

1. Ovqat hazm qilish a'zolarining kasalliklari va ularning oldini olish choralarini nimalardan iborat?
2. Bir hujayrali suvo'tlarning asosiy xususiyatlari, suvo'tlarning ko'payish jarayonini tushuntirib bering.
3. Biriktiruvchi to'qimasining mikropreparatini mikroskopda kuzatish va uni jadval yoki rasmdagi biriktiruvchi to'qimasi bilan taqqoslash.

25- BILET

1. Vitaminlar, ularning turlari va ahamiyati nimalardan iborat?
2. To'qay va tog' o'rmon qushlarining o'ziga xos xususiyatlarini tushuntirib bering.
3. Su'niy nafas oldirish qanday amalga oshiriladi?

26- BILET

1. Sutmizuvchilarning ko'payishi, rivojlanishi va kelib chiqishi haqida ma'lumot bering.
2. Buyrakda siydik hosil bo'lish jarayonini tushuntirib bering.
3. Teri kuyganda birinchi yordam berish.

27- BILET

1. Ayirish tizimining ahamiyati nimadan iborat?
2. Markaziy nerv sistemasining kasalliklari haqida ma'lumot bering.
3. Bir kecha kunduzgi ovqat ratsionini tuzish.

28- BILET

1. Tuyoqli sutemizuvchilarning o'ziga xos xususiyatlarini tushuntirib bering.
2. Buyrak usti, me'da osti va jinsiy bezlarning funksiyalari nimalardan iborat?
3. Epiteliy to'qimasining mikropreparatini mikroskopda kuzatish va uni jadval yoki rasmdagi epiteliy to'qimasi bilan taqqoslash.

29- BILET

1. Gipofiz bezi garmonlari va ularning organizmga ta'siri nimalardan iborat?
2. Shartli va shartsiz reflekslar bir-biridan qanday farq qiladi?

3. Nerv to'qimasining mikropreparatini mikroskopda kuzatish va uni jadval yoki rasmdagi nerv to'qimasi bilan taqqoslash.

30- BILET

1. Qalqonsimon, qalqon orqa va ayrisimon bezlarning funksiyalari nimalardan iborat?
2. Shartli refleksning tormozlanishi qanday ahamiyatga ega?
3. Barglarning suv bug'latishini tajribada qanday kuzatish mumkin?